

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
 Pe un an . . . . . 2 fl. (4 coroane).
 Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. (2 coroane).
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Măcelarilor nr. 21).
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

— Din trecutul nostru. —

Lupta dela Rovine

alui

Mircea cel Bătrân.

Baiazit-Fulgerul încurajat de strălucita lui biruință dela Cosovo, pe Câmpul-Mierlei, unde zdrobise armata cea de 200.000, ce creștinătatea din Răsărit și din Apus laolaltă 'i-o pusese în față, ca doar' va stavili printr'insa lățirea puterii păgâne; încurajat apoi prin biruința de lângă Andrianopol avută și asupra lui Mircea, era acum amețit de pofta de-a împinge cum am zice, lucrurile până acolo, ca toată lumea, și mai ales toată creștinătatea, să se închine înaintea steagului verde al armatei sale și a lui! Și era groaznic Baiazit-Fulgerul, chiar și numai numele lui încă băga fiori de moarte în inimile domnitorilor creștini spre care pleca el cu armatele sale!

Ajunsesse, precum știm, până la Dunăre. De aci fusese alungat de Mircea. Înoindu-și puterile, el pornește după câțiva ani, spre a face mai departe cuceriri. Ca cea dintâiu pedecă îi stă însă în cale Țeara-Românească. În toamna anului 1394, lăsând să-i facă un pod de luntri peste Dunăre pe la Severin, el își trece armatele în Oltenia, și se oprește lângă Craiova, pe un câmp cam băltoș, numit *Rovine*. Mircea era acum singur, fără ajutor dela țerile vecine, răzimat numai pe oștenii sei cari aveau să aleagă

între robie și libertate. După-ce popoarele celelalte de peste Dunăre, fuseseră gătuite unul după altul, și făcute de Baiazit așternut picioarelor sale, toată nădejdea creștinătății era acum pusă în poporul român dela Dunăre. De va reuși el să-și mai respingă pe păgân, cum a reușit după lupta dela Cosovo, creștinătatea se va pute mândri că totuși a înfrânt păgânătatea, de unde nu, crucea creștină plecată va fi în fața *semilunei* (jumătate de lună, ca o secere, semnul credinței turcești, cum e crucea al celei creștinești).

Baiazit venise cu oști foarte mari, așa că mare trebuia să fie Împăratul și puternice ale sale armate, care să nu tremure în fața lui! Pe câmpul dela *Rovine* 'l-a întâmpinat Mircea cu ce biet putuse încă aduna din țeară pentru apărarea scumpei moșii. Armia turcească era cel puțin de zece ori cât cea românească. A încercat Mircea să-și înduplece la pace pe Baiazit, dar' n'a putut. Îngâmfat și insetat de mărire, acesta nici că voia să știe de altceva decât de luptă ori supunere oarbă sub picioarele lui.

Așa la 10 Octombrie 1394, cu 501 ani înainte de zilele noastre, s'a început lupta, și a fost aceasta o luptă, ca-și-care puține datu-s'au lumii să mai vadă la alte popoare, decât doar' tot la poporul românesc! Cronicile bătrâne scriu despre această bătăie zicând: *„Și fu războiu mare, cât se întunecă de nu se vedea vîzduhul de mulțimea săgeților, și perdă*

Baiazit oastea lui mai de tot, ear' Pașii și Voevozii lui periră toți! Așa se vîrsă sânge de mult, cât era vîile crunte! Deci se spărie Baiazit și jugi și treci Dunărea!» În urma acestei neașteptate perderi, Baiazit primii pacea dela învingătorul său, așa precum acesta 'i-o porunci, perzându-și adecă puterea toată ce o avuse asupra Țerii-Românești în urma biruinței de mai înainte, dela Adrianopol.

Rămas-a vestită în istoria neamului românesc această luptă strălucită alui *Mircea-cel-bătrân* zis și *Mircea-cel-Mare*, și nu am eu puțință a o descrie aci în toată frumuseța ei. Frumos și vrednic a descris-o numai marele nostru poet *Mihail Eminescu* în una din poeziile sale, și descrierea aceasta am și tipărit-o pentru scumpii noștri cetitori, în foiața de azi a *„Foii Poporului»* lăsându-i să treacă de aci la descrierea luptei însași, în foiața.

Ungurii striviți și ei de Mircea.

Strălucita biruință a lui Mircea asupra Turcilor la Rovine, face pe creștini să prindă earăși inimă. Sigismund, craiul Ungurilor, ca cel dintâiu își pune în gând să le dea și el Turcilor una. Întâlnindu-se cu Mircea la Brașov, încheie o tovărășie de arme, ca să-și fie unul altuia sprigin contra păgânilor. Vesel Sigismund își adună din Ardeal o armată, și pleacă cu ea trecând pe-la Bran, peste Țeara-Românească, spre Dunăre, și atacă Nicopolul, cuib de Turci. După multe ostenele cetatea îi căzu

FOIȚA.

Lupta dela Rovine.

1394.

Din „Satira III.” a lui Mihail Eminescu.

Sultanul *Baiazit-Fulgerul*, după-ce popor după popor se așternea înfrânt înaintea picioarelor lui, visează el un vis strălucit, cum din piept îi răsare un pom, care crește și tot crește, întinzînd în giurul său umbră tot mai mare, până cuprinde în urmă întreg rotundul pămîntului! Visul îl încurajază pe puternicul Sultan, vîzînd el în acest vis profetirea lui Allah (D-zeul Turcilor) despre cum și până unde se va întinde puterea împărăției sale și renumele său. Amețit de această măreață nădejde, el pornește sub flamura (steagul) verde a țerii sale, la cuceriri mai departe. Ajunsesse până la Dunăre...

Eată de aci încolo descrierea poetului *Eminescu*:

Visul său se 'nfrizează și se 'ntinde vulturește,
 An cu an împărăția tot mai largă se sporește,
 Eară flamura cea verde se înalță an cu an,
 Neam cu neam urmându-și sborul și sultan după sultan.
 Astfel țeară după țeară drum de glorie-și deschid...
 Până 'n Dunărea ajunge furtunosul Baiazid...

La un semn, un țerm de altul legând vas de vas se leagă,
 Și în suret de fanfare trece oastea lui întregă.
 Ieniceri, copii de suflet ai lui Allah, și Spahii
 Vin de 'ntunecă pămîntul la Rovine în câmpii.
 Răspîndindu-se în roiuri, întind corturile mari —
 Numa 'n Zarea depărtată sună codrul de stejari.

Eată vine-un sol de pace c'o năframă 'n vîrf de băț.
 Baiazid privind la dînsul îl întreabă cu dispreț:
 — „Ce vrei tu?”

— „Noi? Bună pace! Și de n'o fi cu bănat,
 Domnul nostru-ar vrea să vadă pe măritul împărat.”

La un semn deschisă-i calea, și s'apropie de cort
 Un bătrân atât de simplu după vorbă, după port.
 „Tu iești, Mircea?” —

— „Da 'mpărate!” —

— „Ai venit să 'mi-te 'nchini,
 „Să nu schimb a ta coroană într'o ramură de spini?
 „— „Ori ce gând ai, împărate, și ori-cum vei fi sosit,
 „Cât sîntem încă pe pace, eu îți zic: bine-ai venit!
 „Despre partea închinării însă, Doamne, să ne ierți,
 „Dar' acum vei vrea cu oastea și războiu ca să ne cerși,

în mână. Dar' auzind Baiazit de aceasta, porni cu oaste mare spre Nicopol, și Sigismund fu cuprins de frică, și ne mai socotind învoeala avută de-a se ajuta cu Domnul român, abia că dase nas cu inamicul și haid' înapoi spre casă, unde, ce-i drept, auzise că și soția fi e bolnavă. Mircea, după această retragere necredincioasă a regelui unguresc, rămânea încurcat de nou cu Turcii, și oare-cum cu ponosul de-a fi rupt pacea ce o încheiase cu ei după Rovine, ear' aceasta îl supără rău pe marele Domn. Îl făcù luător aminte pe Sigismund la datorința sa, dar' acesta stăruia în planul seu de a se retrage frumusețea acasă, căci — fuga-i rușinoasă, dar' tot mai sănătoasă. . . .

Atunci se hotărî Mircea să dea o lecție cât de bună „tovarășului“ seu, care, după-ce dînsul 'și-a băgat degetul în vesparul păgân, acum când la adică, îl lasă pe el singur față cu ascuțiturile armelor grozavului Baiazit. Aceasta era o mișelie.

Se puse drept-aceea Mircea și se retrase cu ostașii sei în părțile pe unde avea să se întoarcă Sigismund spre casă. Când craiul unguresc ajunsese în strimtorile dela Muntele Pasărea (în cercul Mehedinți) se trezi deodată și pe neașteptate cu o ploaie de săgeți și bolovani rostogoliți de sus asupra lui și-a armiei sale maghiare, încât nu mai era modru de scăpare! Și îndurară aci Ungurii la anul 1395, o noană zdrobire din partea Românilor, tot așa de groznică ca cea de sub Carol Robert și cea de sub Ludovic I. Regele Sigismund scăpă de moarte și ajunsese acasă, dar' nici poftă nu-i mai veni, și nici împregiurările nu-l iertară să-și răsbune pe Mircea nici-odată! Și avu Mircea două foloase din lupta aceasta: el pedepsi necredința unui vecin îngâmfat, și nu trebuî să se mai bată cu Turcii, spunend lui Baiazit că el numai de silă dase mâna cu Sigismund contra lui, dar' altfel el n'ar fi spart pacea. Baiazit

se întoarse atunci acasă, pentru-că de altfel nici pe el nu-l prea trăgea inima să se mai măsoare de nou cu creștinul Mircea, ba îi lăsă acestuia și stăpânirea peste Nicopoli.

I. M.

Pentru tinerii români din comitatul Sibiiului.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“ atrage luarea aminte asupra **Concursului** pe care îl publică comisiunea economică a comitatului Sibiiu, că sînt de a se da deocamdată pe anul școlar 1895/6, 2 stipendii, și anume unul de 600 fl. și unul de 100 fl. la elevii dela vr'o școală specială de economie din patrie.

La stipendiul de 600 fl. pot concura numai tinerii cari voesc să cerceteze *Academia agricolă din Magyar-Ovár*, ear' la cel de 100 fl. cei-ce ar dori să cerceteze școala agricolă din *Mediaș*, sau altă școală asemenea ei, din patrie. Stipendiul votat se dă la mâna stipendistului numai după înaintarea dovezilor despre primirea în institutul numit.

Concurenții, cari trebuie să fie din acest comitat, au să-și subștearnă rugărilor provăzute cu documentele despre studiile lor teoretice și practice și că sînt de aici, până în 5 Septembrie st. n. 2 ore d. a. la vice-comitele comitatului Sibiiu, ca președinte al comisiunii economice.

Dudă știrile ce avem, aceste stipendii s'au făcut din ajutorul de 800 fl., ce îl da comitatul pentru susținerea școlii economice de instrucțiune de sub conducerea răposatului *Sabin Barcianu* din *Rășinari*. Prin urmare concurenții la aceste stipendii, după sfîrșirea studiilor vor să conducă o asemenea școală, spre care scop li-se va vota ajutor dela comitat.

Stipendiul de 600 fl. pentru academia de M.-Ovár este îndestulitor. Recomandăm deci și din a noastră parte concurența la acest stipendiu. După a noastră părere la stipendiul de 600 fl. n'ar fi fără scop să concurgă și învățători, cari 'și-au câștigat deja cunoștințe practice pe terenul economic, și ăst mod câștigându-și și cunoștințe temeinice teoretice, ar pute deveni mai folositori pentru poporațiunea economică română din comitat.

Cine a biruit?

— Dela sfatul de pace din Bruxella. —

În 13 Aug. nou, s'a deschis adunarea sfatului de pace din Bruxella, în Belgia. Erau de față peste 60 de deputați sosiți din mai toate țerile Europei. Scopul lor e, să lucre înt'racolo, ca să înduplece țerile să nu se mai bată cu arme, ci să-și aleagă un tribunal mare pentru toată Europa, înaintea căruia să vină fie-care țeară cu dorințele ori plîngerile sale, și acela să hotărască, și hotărîrii lui să fie siliți împričinații a se supune. Ear' cheltuelile cele mari ce azi le avem cu armatele, să se cruțe, spre ușurarea popoarelor. Că anume când se va putea ajunge la așa ceva, știe D-zeu! Până acum acest sfat n'are nici o putere. El e numai o pregătire, o deprindere a lumii cu gândul desarmării și a tribunalului aceluia mare. Dar' se adună în acest sfat oameni însemnați de pretutindenea, și câți au voe, atâți merg la el din o țeară, dar' numai deputați în dietele țerilor.

Sfatul acesta își ține adunările pe rînd din țeară în țeară, unde e poftit.

Cum Ungurii pe anul viitor vor să sîrbeze milleniul cu paradă mare, pentru care vor risipi banii cei scumpi vîrșăți de noi în visteria țerii, au poftit sfatul de pace să vină la Budapesta, ca acei bărbați însemnați să poată cu o cale vedea și ceva lucruri frumoase, cu care ei se vor lăuda că sînt toate ale lor și pe a lor cheltueală făcute, deși, precum «*Foaia Poporului*» a descoperit, pe multe locuri să face curat jaf în bani și lucruri de-ale nemaghiarilor, spre scopul milleniului lor!

Românii în frunte cu dl V. A. Urechia, președintele Ligei, 'și-au pus de gând, precum știm, să zedărnicească dorința Ungurilor. La Bruxella s'a purtat adevărată luptă între cei 5 Unguri și 3 Români, înprejurul acestui lucru. Anul trecut știm că sfatul, ținut la Haaga, a luat o hotărîre, în care le-a dat o bună lovitură

„Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
„Să ne dai un semn și nouă de mila Măriei-Tale, —
„De-o fi una, de-o fi alta: ce e scris și pentru noi
„Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i rășboiu“.
— „Cum? Când lumea 'mi-e deschisă, a privi gîndești că pot
„Ca întreg Aliotmanul să se 'mpedec de-un — ciot?
„O! tu nici visezi, bētrāne, câți în cale 'mi-s'au pus!
„Toată floarea cea vestită a întregului Apus,
„Tot ce stă în umbra crucii, Împărați și Regi s'adună
„Să dea picpt cu uraganul ridicat de semi-lună;
„S'a 'mbrăcat în zale lucii cavalerii dela Malta,
„Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta,
„Fulger-le adunat-au contra Fulgerului, care
„În turbarea-i furtunoasă a cuprins pământ și mare;
„N'au avut decât cu ochiul ori cu mâna semn a face,
„Și Apusul își împinse toate neamurile 'ncoace;
„Pentru-a crucii biruințe se mișcară ruri ruri,
„Ori din codri rășcolite, ori stîrnite din pustiuri,
„Zguduind din pace-adîncă ale lumii începuturi,
„Înegrind tot Orizontul cu-a lor zeci de mii de scuturi;
„Se mișcau îngrozitoare ca păduri de lănci și săbii,
„Tremura înspăimîntată marea de-ale lor corăbii!
„La Nicopole vîzut-ai câte tabere s'au strîns
„Că să stee înainte-'mi ca și zidul neînvins,

„Cînd vîzui a lor mulțime cîta frunză, cîta iarbă,
„Cu o ură ne 'mpăcată 'mi-am șoptit atunci în barbă,
„Am jurat că peste dîșii să trec falnic fără păs,
„Din pistolul dela Roma să dau calului ovēs!...
„Și de crunta-'mi vijelie tu te aperi c'un toiag?
„Și, purtat de biruință, să mă 'mpedec de-un moșneag?
— „De-un moșneag, da, împărate! Căci moșneagul ce privești
„Nu e om de rînd! el este Domnul Țerii-Românești!
„Eu nu 'ți-aș dori vr'odată să ajungi să ne cunoști,
„Nici ca Dunărea să 'nece spumegînd a tale oști.
„După vremuri mulți veniră, începînd cu acel oaspe
„Ce din vechi se pomenește, cu Dariu al lui Istaspe;
„Mulți durară, după vremuri, peste Dunăre vr'un pod,
„De-au trecut cu spaima lumii și mulțime de norod;
„Împărați, pe care lumea nu putea să-i mai facapă,
„Au venit și 'n țeara noastră, de-au cerut pământ și apă.
„Și nu voiu ca să mă laud, nici că voiu să te 'nspăimînt:
„Cum veniră, se făcură toți o apă și-un pământ!...
„Te fălești că înainte-'ți răsturnat-ai val vîrtej
„Oștile leite 'n zale de 'mpărați și de viteji?
„Tu te lauzi că Apusul înainte 'ți-s'a pus?
„Ce-'i mină pe ei în luptă, ce-a voit acel Apus?
„Laurii voiau să-i smulgă de pe fruntea ta de fer,
„A credinței biruință căuta ori-ce cavaler.

Ungurilor, deși nu li-a spus anume că lor. Anul acesta, treaba a ajuns foarte gingașă, și ceartă foarte ascuțită. Românii ziceau: De mergeți la Budapesta până guvernul unguresc asuprește așa crunt pe naționalități, și temnițele sunt pline de martiri naționali, Ungurii vor zice că asta înseamnă că întăriți politica lor asupritoare, și atunci ce fel de sfat »de pace« e acesta? Ear' Ungurii ziceau: De nu veniți la noi, suntem prea batjocuriți și prea dați naționalităților să ne sară în cap cum ne sar și așa, veniți! Lucru gingaș. Membrii sfatului au cumpănit, doar' nu vor supăra prea rău nici pe unii nici pe alții. Luând în socoteală și unele și altele, eată cum au hotărât ei:

Sfatul de pace declară, că prin mergerea la Budapesta, nu vrea să însemne deloc că întărește stările din lăuntru ale Ungariei (așadar' politica Ungurilor) și numai fiindcă în alt oraș nu a fost poftit, — primește Budapesta!

Bine-i.

Și întrebăm noi după acestea: cine dară a biruit? Ei ori noi, ori și noi și ei?

Noi am biruit!

Hotărârea de mai sus este fără îndoială curat *osânditoare* a purtării Ungurilor față de noi, căci de n'ar fi așa, ea n'ar zice că prin venirea sa aici, *sfatul nu întărește stările dela noi!* Venirea la Pesta nu înseamnă dară nimic îmbucurător din acest punct de vedere, pentru Unguri! Noi, mulțumită dlui *Urechidă*, care mult a luptat pentru aceasta, ne-am ajuns scopul, căci și noi numai atât am voit, că venirea la Budapesta să nu însemne o îndemnare pentru Unguri în ținutul lor față de noi! Venind sfatul aici, abia vom avea privilegiu a le putea da încă și mai multe și pipăite lămuriri, aici la noi acasă, despre ce fac acest neam de oameni cu noi!

Vie dar'!

Amănunte

despre decursul

congresului naționalităților.

Am încheiat în numărul trecut, darea de seamă despre congres spunând, că după primirea programului (planului) de 22 puncte, câte un bărbat din fiecare neam a ținut câte o vorbire către adunare, în limba sa. Eată cine și cam ce a vorbit:

Dl *N. Civeici*, care D-sa a cetit programul către *Serbi* (nu Adamovici), a început cu a aduce aminte despre revoluțiunea franceză și binefacerile ei pentru întreaga Europă.

„Declarăm și noi sârbărește, zise dl Civeici, că și națiunea sârbă își va jertfi averea și sângele pentru recăstigarea libertății! Noi iubim Ungaria, și ținem la ea, dar' noi trebuie să apărăm vechile noastre drepturi! Noi voim să trăim cu Ungurii ca cu niște frați, ear' nu ca cu niște dușmani, însă ei sunt cei-ce trebuie să ne facă cu puțință apropierea, dându-ne tot ce ni-se cuvine și ce arată programul!”

Dl *Dr. Stefan Pop*, din partea *Românilor* a vorbit ceva mai mult și a zis cam următoarele: „Este greu a cuprinde în cuvinte tot năcazul care l-am suferit noi! Pentru-ce ați părăsit voi, prietenilor, lucrul câmpului, pentru-ce ați venit aici? Nevoia v'a adus aici, lipsa v'a chemat, deoarece-ce primejdia bate la ușa patriei noastre! Noi nu tănuim nimica, noi declarăm și arătăm azi pe față ce voim. Și veți vedea, că nu se va afla unul, care să aibă dreptul a ne spune în față, că noi n'am fi credincioși patriei noastre. Programul nostru este rodul unei munci stăruitoare și unei îndelungate gândiri, noi nu l-am gătit numai ca să facem aici paradă cu el. Ungaria nu este a unui singur popor, toate popoarele locuitoare aici au dreptul deopotrivă! Puternicii zilei, nu au dreptul să apese pe celelalte naționalități! De aceea să ne străduim, ca pe căi legitime să ajungem la recunoașterea îndreptăririi deopotrivă pentru toate naționalitățile!”

Dl *M. Stefanovici* vorbește apoi pentru *Slovaci* cam următoarele:

„Greu și neiertat e să ne arătăm plângerile noastre, și de aceea mă cuprind o rușine și o furie, când mă gândesc la sârmanul meu popor! Noi, ce e drept, trăim, dar' trăim ca în exil (în țeară străină) neîndreptățiți și neapărați. Noi par'că suntem născuți numai pentru a suferi, ca și frații noștri Români și

Serbi. Noi voim să trăim ca oameni pașnici și ca Slavi! Lumea întreagă să vadă și să știe că noi ne știm apăsă pacea și națiunea noastră din punctul de vedere al îndreptăririi deopotrivă! Noi trebuie să aflăm cheile cari să ne deschidă patria noastră!”

După acești trei domni și ale lor vorbiri, cari aveau numai să insufletească adunarea pentru a primi întocmai și fără vre-o împotrivire ori îndoială programul de luptă (cele 22 puncte), primindu-se întocmai programul, s'a ridicat dl *Dr. Polit*, președintele sârb al adunării și mulțumind întâiu trimișilor foilor străine pentru luarea aminte ce au dat-o congresului venind așa de mulți la el pentru a da seamă despre el în foile lor, vorbește cam următoarele:

„Mulțumesc congresului alcătuit din fruntașii bărbați ai acelor trei națiuni, pentru bunăvoința cu care au luat parte la desbaterile de astăzi. Putem fi pe deplin mulțumiți cu frumosul sfârșit la care am ajuns cu acest privilegiu.”

„În această țeară a domnit dragostea și înțelegerea între feluritele naționalități timp de 1000 de ani, și numai în veacul din urmă, și mai ales în cel din urmă pătrar de veac, s'au ridicat neînțelegeri, a căror jertfă a căzut — nu vreau să disput aici că pentru-ce, — aceea, care în întâiu rînd sunt chemați să înfățișeze una din cele 3 națiuni intrunite, și să stea în fruntea noastră, conducând desbaterile, cu atât mai mult, că ei au fost punătorii la cale a întovăririi noastre și ai congresului. Dar' ei sunt în temniță și nu pot să se bucure împreună cu noi de sfârșitul zilei de astăzi.”

„Îmi pare rău, și ca mie negreșit tuturor celor de față le va părea reu, că nu-i avem în giurul nostru!” (Era vorba de scumpii noștri întemnițați).

„Încredințându-i despre dragostea noastră, doresc să-i putem saluta cât de curând; liberi în mijlocul nostru și împreună cu noi să se bucure și ei, ca cetățeni liberi, de sfârșitul măreț al muncii noastre și al lor!”

Dl *Gustav Augustini*, Slovac care știe bine românește și e redactor la »*Tribuna*« și care mult a lucrat pentru înțelegerea între cele trei popoare, a tradus în limba română și slovacă salutul dlui *Polit*, rostind sârbărește la adresa martirilor din Seghedin și Vaț.

După cuvintele de mulțumire îndreptate președinților, adunarea cânta cântarea națională slovacă »*Hei Slovaci*« și cea română

„Eu? Îmi apăsă sărăcia și nevoile și neamul!
„Ci de-aceea tot ce mișcă 'n țeara asta, riul, ramul,
„Îmi e prietin numai mie, eară ție dușman este;
„Dușmănit vei fi de toate făr' a prinde chiar de veste.
„N'avem oști, dară iubirea de moșie, e un zid
„Care nu se 'nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!”

Și abia plecă bătrânul, ce mai freamăt, ce mai sbucium!
Codrul clocoti de sgomot și de arme și de bucium,
Ear' la poala lui cea verde mii de capete pletoase,
Mii de coifuri lucitoare es din umbra 'ntunecoasă,
Călăreții umplu câmpul și roiesc după un semn
Și în caii lor sâlbateci bat cu scările de lemn,
Pe copite iau în fugă fața negrului pământ.
Lânci schinteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt,
Și ca norii de aramă și ca ropotul de grindini
Orizontu 'ntunecându-l, vin săgeți de pretutindini
Vijind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie,
Urlă câmpul și de tropot și de strigăt de bătaie!
Înzadar striga 'mpăratul ca și leul în turbare,
Umbra morții se întinde tot mai mare și mai mare!
Înzadar flamura verde o ridică înspre oaste,
Căci cuprinsă-i de peire și în față și în coaste.
Căci se clătină rărite șiruri lungi de bătaie!

Cad Arabii ca și pilcuri risipite pe câmpie.
În genunchi cădeau pedestri; colo caii se răstoarnă;
Cad săgețile în valuri care șuieră, se toarnă,
Și lovind în față 'n spate, ca și crivățul și gerul,
Pe pământ lor li-se pare că se năruie tot cerul!
Mircea însuși mână 'n luptă vijelia 'ngrozitoare,
Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare!
Duruind suiau călării ca un zid înalt de sulți.
Printre cetele păgâne trec rupându-'și large ulți,
Risipite se 'mprăștie a dușmanilor șiraguri,
Și gonind biruitoare, tot veniau a țerii steaguri!
Ca potop ce prăpădește, ca o mare turburată.
Peste-un cias păgânătatea e ca pleava vânturată!
Acea grindin' oțelită înspre Dunărea o mână,
Ear' în urma lor se 'ntinde falnic armia română...

Pe când oastea se așază, eată soarele apune,
Voind creștetele 'nalte ale țerii să 'ncunune
Cu un nimb de biruință; fulger lung încremenit
Mărginește munții negri în întregul asfințit,
Pân' ce isvorăsc din veacuri stele una câte una
Și din neguri dintre codri tremurând s'arată lun.
Doamna mărilor și-a nopții varsă liniște și somn...
Lângă cortu-'i, unul dintre fiii falnicului Domn

„Deșteaptă-te Române!“ care suna de minune sub boltitura salei Hotelului Național. . .

Între sunetele însuflețitoare ale acestor cântări naționale, cântate de întreg poporul, adunarea se împrăștie în mare însuflețire și voe bună pentru buna ispravă ce s'a făcut!

Seara s'a dat un banchet nu mai puțin însuflețit, la care au luat parte earăși toți aleșii celor trei popoare acum întovărășite.

A fost veselie mare.

S'au rostit infocate cuvântări.

Serbătoriți au fost mai ales domnii *Polit, Pop de Băsești, Stefanovici, Mudron.*

Trei bărbați în costume naționale, unul Slovac, unul Român, altul Sârb 'i-au ridicat pe umeri și 'i-au purtat prin sală! . .

Vorbiri s'au ridicat pentru trăinicia întovărășiei făcute, pentru martirii români, pentru conducătorii adunării de azi, și altele.

Dl *Dr. Stefan Popp*, avocatul român dela Arad, într'o vorbire a sa, închinând cu un pahar, zicea:

„Să cază blăstemul pe cei-ce nu vor ține frăția făcută și pe toți urmașii cari nu vor ști să prețuească ce noi întemeiem astăzi“!...

Astfel s'a sfârșit mărețul congres al naționalităților.

Legea comunală.

(Urmare).

§. 25. În contra hotărârilor comunei, ce sânt a se subșterne, în înțelesul paragrafului de mai sus, jurisdicțiunii spre întărire, apoi în contra acelor aduse în treburi de obște și de avere, și peste tot în contra tuturor acelor hotărâri, privitor la care legea pune ca a doua instanță comitetul jurisdicțional (al comitatului), se poate apela la acest comitet, și dela acesta la ministrul de intere.

În contra hotărârilor comunale aduse în treburi private de ale singuraticilor, precum și în contra altor hotărâri aduse aci în înțelesul §-lui 58 al art. de lege VI. din 1876, se poate apela la comitetul administrativ (al comitatului) și de aci, în treaba aruncului de dare comunală personală totdeauna, ear' în celelalte treburi numai când cele două hotărâri nu sânt una ca alta, — se poate apela la ministrul treburilor din lăuntru ale țerii.

Terminul de apelație privitor la hotărârile aduse în treburi de-ale singuraticilor,

e 15 zile socotite dela primirea hotărârii; ear' privitor la cele aduse în treburi obștești (sătești) e 15 zile, socotite dela publicarea în regulă, a cărei împlinire e totdeauna a se dovedi. Dacă ziua din urmă din terminul de apelație cade pe o zi de țirg sau pe o zi de sărbătoare după calendarul Gregorian, atunci terminul se sftrește în ziua următoare.

§. 26. Afară de treburile înșirate în §. 24 sau afară de cele-ce se pot apela în înțelesul §-lui 25 și afară de felurile înșirate în §§. 115, 116 și 117, jurisdicțiunea (comitatul) numai atunci se poate amesteca în treburile din lăuntru ale comunei, dacă însăși reprezentanța comunală cere intervenirea sau ajutorul aceleia (al jurisdicțiunii) sau dacă o cer aceasta foloasele administrației obștești sau ale pazei de obște.

În contra hotărârii vătămătoare a jurisdicțiunii, comuna poate apela în timp de 15 zile, socotite dela primirea hotărârii, la ministrul treburilor din lăuntru ale țerii.

§. 27. Statutul ce 'și-'l-a făcut ori 'și-'l face comuna, nu poate să fie contrar legii și statutelor în vigoare ale guvernului și comitatului; după trecerea terminului de 30 zile pentru apelație, e de a se subșterne numai decât comitatului și numai după întărirea lui anumită sau tăcută din partea acestuia, se poate pune în lucrare.

Privitor la statutele ce se fac pentru treburi de vină (transgresiune), sânt a se ținea rînduelile articolului de lege 40 din 1879.

§. 28. Un astfel de statut, care e contra rînduelilor §-lui 27, trebuie nimicit de către comitat.

Dacă comitatul nu 'și-a dat părerea în adunarea generală cea mai de aproape după subșternere, statutul se privește ca întărit.

Dar' dacă ori-când s'ar dovedi că statutul e contrar legii, se poate nimici, ear' de s'ar afla că nu e potrivit scopului seu, se va nimici numai după-ce se va cere părerea și a comunei însăși.

În contra hotărârii de nimicire a comitatului, se poate apela la ministrul treburilor din lăuntru ale țerii.

§. 29. Singuraticii pot apela pentru schimbarea statutelor intrate în vigoare și crezute ca vătămătoare, la comună, ear' în contra hotărârii vătămătoare adusă în această treabă de comună, la comitat, și de aci la ministrul treburilor din lăuntru ale țerii (de interne).

(Va urma.)

SCRISORI!

Iubirea către Dr. Lucaciu.

Boroșineu, Aug. 1895.

Domnule Redactor,

Dați-mi voe să vă povestesc o întâmplare dela noi, care dovedește și ea cât de adânc a străbătut în poporul nostru iubirea pentru floarea fruntașilor noștri și prin ei, pentru lupta ce ei o duc spre binele neamului.

La Rusalii, în ziua întâie și a doua, ficiorii de aici: Petru Sav, Nicolae Sav, Teodor Feier, Iosa Feier, Adam Sas, Neția Tripa, George Buțiu, Toda Blaj, Teodor Moș, Adam Todoraș, Dinu Joja, Lica Bolog și Pavel Neția, de-alungul stradelor au cântat, ziua, „*Doina lui Lucaciu*“, pentru ce au fost chemați la fibirău.

— Frumoși ficiori sânteti voi! li-a zis fibirău.

— Cum ne vezi, domnule!

Li-a cetit apoi întreagă doina, întrebându-'i că așa o știu și ei? La ce au răspuns că așa. Li-a zis apoi s'o cânte, și ficiorii au început-o cu glas, dar' îndată 'i-a oprit.

— D'apoi mă, cine e *Lucaciu*?

— *Lucaciu e martirul națiunii române*, răspunseră ficiorii.

— Pe *Lucaciu* trebuie să-'l uitați, că el e rob, legea 'l-a pedepsit.

— Tocmai că 'l-a pedepsit legea și, după a noastră credință, pe nedrept, noi nu-'l putem uita nici-decum, știind că el s'a luptat pentru nația noastră. Și ne cade bine dacă îl putem cinsti barem cu aceea că îl pomenim în cântecele noastre.

— Puteți să vă petreceți cum vreți, numai pe *Lucaciu* să nu-'l mai pomeniți, să-'l uitați pe *Lucaciu*!

— Nu-'l putem uita, domnule!

— Să știți că veți fi trimiși la tribunal, unde vi-se va crol la fiecare pedeapsă de trei luni închisoare.

— Nu ne va părea rău, răspund ficiorii, că nu vom robi pentru bătae ori furt, ci pentru dreptate, ca martirul *Lucaciu*.

— Numai să știți că nu veți robi aici, nici la Arad, ci mai departe.

— De-am robi la *Seghedin* cu *Lucaciu* împreună! . . .

Stă zimbînd de-o amintire, pe genunchi scriind o carte, S'o trimită dragei sale dela Argeș mai departe:

- » *De din vale de Rovine*
- » *Grăim, Doamnă, către Tine,*
- » *Nu din gură, ci din carte,*
- » *Că ne ești așa departe.*
- » *Te-am ruga, mări, ruga*
- » *Să-mi trimiți pe cineva*
- » *Ce-i mai mândru 'n valea Ta:*
- » *Codrul cu poienele,*
- » *Ochii cu sprâncenele:*
- » *Că și eu trimite-voi*
- » *Ce-i mândru pe la noi:*
- » *Oastea mea cu flamurile,*
- » *Codrul și cu ramurile.*
- » *Coiful 'nalt cu pencele,*
- » *Ochii cu sprâncenele*
- » *Și să știi că-s sântos*
- » *Că mulțumind lui Christos,*
- » *Te sărut, Doamnă, frumos. . .*

Răsplata bunătății.

Ci-că odată, în vremile de demult, umblând Dumnezeu cu sfântul Petru pe pământ, au însărat într'un sat și au intrat la casa unei Unguroaice, dela care cerend sălaş, ea 'i-a îndrumat la vecina de Român. Româna 'i-a primit cu românească bunătate. Drept răsplată pentru buna primire, Domnul Dumnezeu 'i-a lăsat ca lucrul cel dintâi să-'i fie cu spor, și fiindcă tocmai avea o pânză întinsă la soare, ea a început a o aduna în valuri, și a tot adunat, dar' până în seară de-abia a gătat-o.

Auzind Unguroaica de norocul Românei — pe altă lăture 'i-a eșit în cale lui Dumnezeu și 'l-a rugat să sălășluească și în casa sa. Dumnezeu a cercetat-o și pe ea. La despărțire Dumnezeu asemenea 'i-a rînduit ca lucrul dintâi să-'i fie cu spor.

Înțelegend bunătatea dumnezească Unguroaica a gândit ca înainte de a se apuca de lucru, să caște una; și a început a căsea, dar' cum a început până în seară a tot căscat și cu căscatul a rămas! 'Și-a dobândit adecă fiecare răsplata după hărnicia și după bunătatea inimii sale.

Eugen T....

Biblioteca populară.

Tăuni, 10 August 1895.

Onorată Redacțiune,

„Cine n'are carte, n'are parte“.

Aceasta e o vorbă veche și foarte adevărată. A înțeles și poporul nostru cuprinsul ei, dar' timpurile triste, în cari a trăit până mai ieri-alaltăieri nu 'l-au lăsat să aibă și el carte. Erau timpuri când fiii poporului român nu era iertat să învețe carte!

Aceste timpuri au trecut. Azi avem și noi școale. Nu vreau să descriu aci ce au făcut până acum școalele noastre. Aceasta o cunoaștem. Alta mă îndeamnă să scriu aceste șire.

Eu am aflat o mare scădere în faptul, că mulți dintre țeranii noștri numai până atunci gustă binefacerea școlii, până sunt obligați prin lege a cerceta școala; cât ce scapă de ea se reintorc la nepăsarea de mai nainte. N'o zic asta despre toți, dar' mulți fac așa.

În fața acestei arătări însă, noi nu trebuie să lăsam poporul, ca după-ace este din școală să uite tot ce a învățat, ci să-l facem, ca lucrul început să-l ducă mai departe, înmulțindu-și mereu cunoștințele. Spre scopul acesta **să-i facem cu putință a ajunge la cărți bune, scrise în limbă populară, simplă și dulce.**

Și cărți de acest fel, har Domnului, azi cam avem, numai să le căutăm. Ei! dar' cărțile costează bani — va zice cineva — și noi suntem săraci! E adevărat, că suntem săraci, dar' ne putem ajuta în sărăcia noastră.

Și acest ajutor îl putem ave în înființarea **bibliotecelor populare**. În unele despărțăminte ale Asociațiunii transilvane s'au și făcut pași pentru înființarea de atari biblioteci.

Dar' să nu așteptăm noi până „Asociațiunea“ ori alteineva ne va întemeia bibliotecă, ci să ne punem cu toții să întemeiem noi de noi pretutindenea.

Cum se purcede la înființarea acestor biblioteci? Eată cum: Într'o comună se însoțesc spre pildă zece inși și fiecare dă, să zicem câte 50 cr. v. a.. Se adună 5 fl. Să zicem acum, că s'ar pute cumpăra numai zece cărți — se pot însă mai multe — și cată fiecare poate cel pentru suma neînsemnată de 50 cruceri, nu mai puțin decât zece cărți, așa după-cum a dorit să aibă.

Nu-i acesta mare folos?

Dar' mai este un folos, și mai mare. Cei însoțiți în chipul acesta își vor face niște legi (statute), după cari să-și conducă trebile. În aceste statute se va satori în ce chip au să se întrebuițeze cărțile cumperate împreună. Tovarășii își vor alege pe unul, care va ține la sine cărțile și le va împărți la cerere membrilor spre citire. Acesta se numește „bibliotecar“ (ingrijitorul cărților). Fiind lipsă se vor mai alege dintre membri și alți conducători (slujbași), ca, de pildă, un președinte, un cassar (adunător de bani, un notar și așa mai departe, după-cum va cere trebuința. Datorințele fiecăruia din acești slujbași încă se vor stabili în statute. Toți membrii bibliotecii se vor întruni mai adese-ori în adunări, și acolo vor hotări calea de lipsă.

Adunările acestea vor lumina și ele mult pe membrii tovarășiei de cetitori, căci dă îndemna și privilegiu oamenilor de a veni în atingere unul cu altul.

În chipul acesta vom ajunge la sfârșituri despre cari acum nici nu visăm! Începutul numai e greu, dar' zelul neobosit și tragerea de inimă vor delătura ori-ce pedeci.

În comuna noastră Tăuni încă se crede aproape cu neputință un atare lucru, și totuși ținând seamă de cuvintele:

„Unde-i unul, nu-i putere,
„La nevoi și la durere,
„Unde-s doi puterea crește“.

în ziua de azi am ajuns să punem temeu la o bibliotecă frumoasă populară, mulțumită zelului, a unui tiner student din loc. Avem cărți tot pe ales; avem statute în regulă; mai avem în înțelesul statutelor și un comitet de slujbași destoinici, sub conducerea cărora nădăjduim că în scurt vom ajunge la ținta dorită: înaintarea noastră! Dee cerul, ca lucrarea noastră să înainteze, ear' alții să ne urmeze! Un cetitor.

Notar înlăturat.

Iara-inferioară, August 1895.

Onorată Redacțiune,

O veste neașteptată ni-a sosit în Iara: Gabor-pașa, vestitul notar cercual, este înlăturat dela conducerea notariatului *Surdac*, prin pretorul Iarei-inferioare. Așa dreptate n'a făcut în toată viața sa încă dl protopretor Petru Suciuc, sau cum se serie el: „Szöcs“, pentru comunele românești, ca și înlăturând din slujbă acel pe pașă, înaintea căruia blândul popor era mai puțin decât doar' chiar animalele! De ce a fost ridicat din post, este până acum taină înaintea publicului.

Așteptăm ca la noua alegerea de notar cercual, reprezentanțele comunelor să se poarte cu bărbăție, doar' vom alege un notar plăcut poporului și binevoitor lui, într'u cât se poate un Român. Dela preoții români și inteligența română din Iara, se așteaptă o sfătuire a poporului, și o indemnare a lui la o ținută cinstită românească. Dnii: *Medan*, oficial pensionat, *Vasilie Ciortea*, preotul *G. Teutian*, *Ioan Hosszu*, *Constantin Baciu* și alții, ne sânt chezeșie, că cu privilegiul noii alegeri, așa va fi, și că ne vom putea mândri atât cu ținuta domniei-lor cât și a poporului în fruntea căruia stau! Un cătător.

Frumoasă dărnicie.

Vinerea (Câmpul-Pâinii), Aug. 1895.

Domnule Redactor,

Cu îngăduința d-voastre, cu plăcere îmi împlinesc datorința de a mulțumi din inimă și pe această cale bunilor și credincioșilor mei poporeni, cari pe lângă toate neajunsurile și neplăcerile ce în timpul de față trebuie să îndure, n'au pregetat a jertfi din puținul lor prisos, o bună parte și pentru susținerea și împodobirea sf. noastre bisericii, dovedindu-și și prin aceasta dragostea și evlavia lor strămoșească către aceea, care azi ne este singurul scut și loc de mângăiere.

Mândrni de faptele vrednice de multă laudă a credincioșilor mei, îndrăsnesc a-i înșira cu numele, precum și lucrurile ce ei au binevoit a dărui sfintei biserici. Eată cine ce-a dărui:

Doamna v. d. *Paraschiva Mihai născ. Macarie*, a cumpărat pentru sf. biserică o evanghelie în preț de 18 fl., a purtat cheltuelile reînnoirii alor 2 prapori 13 fl., a cheltuit pentru spoirea bisericii și unele reparaturi 30 fl.

Ioan Iosif, jude com. și *Nicolau Filimon*, cassar comunal, au cumpărat împreună o candelă de argint în preț de 53 fl.

Ioan Iosif, jude comunal a cumpărat o altă candelă de argint în preț de 18 fl.

Ioan Macarie împreună cu fiica sa v. d. *Paraschiva Mihai* a dărui bisericii 2

icoane mari, zugrăvite în colori de ulei, cu prețul de 26 fl. 90 cr.

Nicolau Bota I. Gligor a dărui Octoicului cel mare, legat, în preț de 20 fl.

Ioan Oltean I. Ilie cu alți consoți, o candelă de argint cu 33 fl.

Ioan Bota I. Nic. o icoană în preț de 4 florini.

Mai multe femei împreună au dărui 6 icoane frumoase pentru a se așeza pe iconostas în preț de 24 fl.

Pe lângă alți binevoitori, membrii comitetului parochial au contribuit la procurarea unui clopot cu suma de 100 fl.

Nicolau Filimon, cantor al bisericii și cassar comunal, a dărui bisericii o cădelniță de argint în preț de 13 fl., contribuind la aceasta și *Ioan Oltean I. Ilie* cu 3 fl.

Doriud ca aceste nobile fapte să afle răsunet în inimile tuturor Românilor de bine, aduc, în numele întregului popor, mulțumite evlavioșilor dăruitori pentru faptele lor.

Danil Păcurar, paroch gr.-or.

Cine a protestat?

Panciova, Aug. 1895.

Domnule-Redactor,

S'a spus că niscăi sēcături, 17 la număr, au „protestat“ contra hotărîrilor dela Pesta a congresului naționalităților. Au fost și trei inși între ei, despre care se zice c'ar fi „Români“. Eată însă cine sânt acești trei. Întâiul e un anumit: *Bontilovics Gusztav*, învățător de stat în *Uzdin*, de neam *Serb renegat*, care s'a făcut *Ungur* și nici nu știe bine românește. Cu ortacii sei români numai ungurește vorbește. În viața sa a făcut multe fapte urite și are atâtea datorii, încât numai clopotul cel mare din *Uzdin* le va plăti! Acesta e unul ce a protestat contra fruntașilor alor trei popoare. A făcut-o pentru câteva pișule! Al doilea e *Bărbulescu Gyula*, învățător comunal numit de minister în *Satul-nou*: e căsătorit cu o străină; amândoi urșe pe Români și pe Serbi, pentru-că se feresc de ei ca de ciumă. *Bărbulescu* a făcut multe prostii în viața sa, chiar și fostul protopretor 'i-a spus că înaintea sa e o nimică! E un bătăuș vestit și pentru fapte nevrednice a fost alungat din postul seu de învățător în *Checia română*, de cătră consistoriul din *Arad*. Cine vrea să știe mai multe despre acest renegat, poate afla date între hărțile procesuale dela judecătoria din *Jimbolea* și dela gendarmeria din *Satul-nou*. Un ziar străin spune, că părechia *Bărbulescu* a fost nu odată dusă de gendarmi. De *Bărbulescu* tot Românul cinstit se ferește cu scârbă. Al treilea e *Czárina Szilárd*, în a căru casă nu se vorbește românește, un tiner cam de 22—23 de ani, vice-notar comunal în *Satul-nou*. Fiind pritor obraznic al Românilor, toți Românii cinstiți îl încungiură ca pe un nesrecea. Românește puțin știe și a declarat chiar în public; că de-'i va zice cineva că e Român, se află vătămât!

Eată pe ce fel de oameni puternicii zilei îi trimit la *Budapesta* să protesteze în numele Românilor. Românii să nu se sparie, căci perzând pe acești netrebnci din numărul lor, n'au pierdut nimica. Când te scapi de o bubă urită de pe trup, ai pierdut ceva? Drept ați avut deci, dle Redactor, când ați zis, că poate *Țigani* ori altceva vor fi aceia, da „Români“ nu. Ei n'au drept a se numi Români și nici că sânt socotiți de cineva ca atari!

Dreptul.

CRONICĂ.

„Pentru vrednicie“. Maiestatea Sa Monarchul s'a îndurat a dărui dlui notar comunal *Constantin Popovici* din comuna *Sadu*, (lângă Cismădie) *crucea de argint „pentru vrednicie“*, pentru slujba d-sale cea cu zel și credință în cursul unui lung șir de ani.

Di George Pop de Băsești aduce prin aceasta mulțumită tuturor acelor buni Români, cari din privilegiul eșirii din temniță, i-au trimis scrisori de felicitare.

Sași — „cruțați“. Sașii sânt aceia care, crezând că așa e mai cuminte, au aflat de bine să-și plece capul înaintea săcurei guvernului unguresc. Îl spriginesc întru toate și i-se supun, ca doară prin asta îl îmbună, să nu-i lovească măcar pe ei, drăguții, cum ne lovește pe noi. Dar' i-ai găsto! Foia nemțiască *„S. D. Tageblatt“* din Sibiu cu mult năcaz povestește călcarea și fața de ei a legii de naționalitate, săvârșită săptămâna trecută de judecătoria din Sibiu, prin aceea, că a respins raportul și protocolul luat în ședința generală a Reuniunii de păstrare din *Șura-mare*, fiindcă era scris în limba germană. Și trebuie știut, că reuniunea e alcătuită numai din țerani Sași, cari nu știu o boabă ungurește, cum așadar' să iee ei protocol în limba ungurească pe care nu o înțeleg, și mai ales când legea îți dă doar dreptul să-ți iei protocolul în limba în care tu dorești?! Eată cât de dătători de dreptate sânt Ungurii chiar și pentru aceia care se căciulesc lor. Nu cu căciuliri poți dobândi trainic ceva dela acest neam viclean și lacom, ci prin puterea, punându-l în respect, ca să se teamă de tine! Atunci îți dă!

Un protopop vrednic. Din părțile Lupșei se scriu *„Tribunei“* următoarele: Vrednicul nostru protopresbiter *Ioan Banciu* din Ofenbaia, cu drept cuvânt se poate număra între cei mai harnici protopopi din arhidieceasa gr.-or. transilvană. În urma străduințelor sale, protopresbiteratul merge spre înflorire. Casa protopresbiteratului din Ofenbaia, în preț de aproape 4000 fl., s'a cumpărat dintr'o repartitie ușoară făcută pe comunele din tract. Sfințele locașuri din comune se află aproape toate în stare bună. Edificii școlare sânt bine fiecare comună. Averile bisericesti sânt bine chivernisite. Laudabil este, că părintele - protopop încetul cu încetul a deprins fruntașii din comune parte a băga banii gata în pământuri ori case, parte a-i depune la institutul de credit *„Munteana“*, care se bucură de mare încredere. Despre ținuta Sfinției Sale în treburile politice naționale, corespondentul ne povestește lucruri tot frumoase.

Veterinar român. Din *Curtici* ni-se scrie, că la 3 August a fost acolo alegerea de veterinar (doctor pentru vite) al cercului. Era un concurent străin și un Român. Românii fiind mai mulți în cerc, i-au încordat puterile doar vor alege pe Român. Au și reușit, dar' mai mult numai în urma unui noroc deosebit. Eată cum: Ei stăteau așa, că numai dacă cei cu drept de vot vor veni și vor vota toți pentru Român vor reuși. Când a fost însă în ziua alegerii, spre spaima celor buni, au băgat de seamă, că preotul din Macea, dl *Georgiu Bragea* — lipsește! Ear' primarul din Macea, *Petru Știubei*, venind la alegere, s'a alăturat la contrari, votând cu străinul! Și astfel pierderea Românilor era negreșită, dacă nu se întempla să mai voteze cu ei și un străin, un Ungur, vătaful contelui *Károlyi* din Macea. Votând și el cu Românul, Românii au biruit și au scos la alegere de veterinar al cercului pe dl *Vasilie Hossu*. Laudă se cuvine și cinste, Românilor din *Curtici* și Macea, care au spriginit punerea în slujbă a unui Român! Dar' nu putem să nu înțierăm după cuviință urta purtare a primarului *Știubei*, care a spriginit pe străin! — precum nu putem să ne spunem și părerea noastră de rău, că preotul *Bragea* din Macea s'a reținut dela alegere, deși înțelegem că n'ar fi fost împedat prin nimic a lua parte.

Unde vom ajunge, Doamne, de vom zice toți: nu vreau să mă stric cu nime, șed mai bine acasă cu mâna în sin? Vai de cei-ce se călăuzesc de astfel de vederi omoritoare!

Gendarm scărmanat. Din *Cristian* (comitatul Hunedoarei) ni-se scrie, că Duminică în 7 August fiind o petrecere în comună, lume multă, mai ales tineret, se veselia și juca. Deodată se trezesc că un gendarm intră în casă și se duce spre masă, pe care ședea un flăcău. Apropiindu-se de tiner, gendarmul îl întrebă răstit: „Mă, tu ești băteușul cel mare?“ Ficiorul, un tiner cutezător, îi răspunde, cât glumind, cât în adins și tot răstit: „Eu sânt, și ce ai cu mine?“ Atunci gendarmul scoțând sabia și răstindu-se cu ea către dñsul, i-a zis: „Ai de grije, că asta mănă carne din tine!“ Flăcăul văzându-se amenințat fără nici o treabă, se năcăjește și sare la gendarm și mi-l umflă de piept, punându-i mâna pe sabie, și sărind și alții îi dederă o sfântă bătaie făcându-i capul dobă! În dimineața următoare numai ce vine căpitanul gendarmilor, și stringând vr'o câțiva flăcăi, între cari fusese și cel-ce a bătut pe gendarm, și întrebându-i spuseră toate cele, cum s'au întemplat. Atunci, aflând vinovat gendarm, care fără treabă și fără drept s'a mestecat în petrecerea tinerilor, tulburându-li-o și dându-le privilegiu de potcă, numai decât i-a desarmat pe jupănul gendarm, și luându-i toate uneltele i-au trimis în arest, ear' flăcăii au rămas acasă veseli și cântând doine românești!...

Coadă de topor. Din *Țelina* (lângă Sighișoara) ni-se scrie, că acolo se află încă o așa zisă „curte domnească“ cu un diregător ungar, descreeat de Ungur mare ce e. Mai sânt și vr-o 8—10 familii ce se zic a fi ungurești, încolo comuna curat românească. Aci a cerut diregătorul ungar, să se facă școală de stat. Inspectorul de școale a cercat să deschidă una, dar' n'a aflat nici o casă mai în lăuntru satului, ear' la margine nu voiau să o deschidă. Românii nu le dedeau case. Acum un nepriceput de om, cu numele *Aron Modoi* lui *Buhanică*, făcându-și o casă nouă în mijlocul comunei, și neavând cu ce o sfinși, a îmbiat-o de școală inspectorului ungar, să-i dea banii pe un an înainte. I-s'au dat bucuroși și acum aceia au unde deschide școala de stat ungurească. Eată ce-ți face prostia unui om! N'a putut el altfel câștiga banii aceia de cât dându-și casa Ungurilor să i-o necinstească? Rău a făcut! Înlemnăm cu toată stăruința pe frații noștri Români din *Țelina*, să se ferească ca de un cuib de vespă și năpârce de școala ungurească, dacă se va deschide, și nici un suflet de om să nu-și dea copilul la ea! Ear' omul ce i-s'a dat casa de școală ungurească, bine ar face de s'ar deștepta din păcatul național în care a căzut, și dând înapoi arginții lui *Iuda*, ar căuta să se ajutore pe o altă cale oare-care în năcazul seu, ca nu cumva *D zeu* să-i lovească cu fulger casa ori pară de foc se i-o învelue!

Vremuri tot mai grele. Din *Băiță* (lângă Deva) primim o scrisoare, în care un băieș (lucrător în mină) ne împărtășește, că soartea lor s'a îngreunat mult în timpul din urmă. De unde până bine de curând, în anii trecuți, lucrau numai 8 ciasuri pe zi, și li-se cinstiau sărbătorile, acum li-se cer 11 ciasuri de lucru, și și în sărbători, și peste toate acestea, plata li-a scăzut în asemănare cu trecutul!

Moarte. În *Ticvanul-mare* a încetat din viață la 4/16 August, *Ana Caiman* n. *Belone*, soția dlui inv. *George Caiman*, în etate abia de 19 ani, în al doilea an al căsătoriei! Fie-i țărina ușoară.

Director seminarial. În ședința plenară de Luni, consistorul arhidieceșan primind demisiunea părintelui protopresbiter *Ioan Hannia* dela postul de director al seminarului „*Andreian*“, — a numit de director provisor pe părintele protodiacon *Dr. Remus Roșca*, fost secretar consistorial.

R Î S.

Un mincinos se fală cătră niște oameni, că el a călărit în cinci minute o jumătate de milă. Din întemplantare între oamenii aceia se afla și un căldreț bun, acesta zise: Și eu sânt căldreț bun, dar' trebuie să mărturisesc, că nu știu călări ca tine, dar' a minșă știu mai bine!

Nevasta: Dar' bine, Iorgule, ce i-ai făcut marea de o uręști atăta?

Barbatul: Te-a făcut pe tine!...

Un grădinar găsi pe nevastă-sa spânzurată de un măr din grădina sa. Un vecin văzând asta alergă la el și îl rugă:

Dă-mi, te rog, și mie un altoiu din acest pom! Voiu să ved, dacă are să-mi dea și mie același rod!

CETITORII SÎRGUINCIOȘI

„FOI POPORULUI“.

— Răvaș de laudă pentru cetitorii noștri din popor, care ni-au dat dovezi de dragoste cătră cetit și scris, trimițându-ne felurite scrisori. —

Maria I. Vulc din *Săliște*; *Gregoriu Gonza* din *Bratfalău*; *Avram Crișan* și *Ioan Dancea* din *Teiuș*; *Pavel Franțiu* din *Țerova*; *Nicolae Micăușiu* din *Șibișel*; *George Muntean* din *Vrani*; *Pavel Sava* din *Iertof*; *Petru Geju* din *Târnova*; *Ioan Oprea Țiața* din *Săliște*; *Nicolae Nartea* din *Lunca*; *Iulian Muntean* din *Oieșdea*; *Irina Ciortea* din *Muereu*; *Ioan a lui Ilie Brad Crețiu* din *Gurariu*; *Ignescu George* din *Dorgoși*; *Melidon Ficescu* din *Checichedaga*; *Ioan Mănăstirean* din *Sân-mărgita*.

POSTA REDACȚIEI.

Abonentului „I. G.“ Zici să știricim pentru D-ta la *Cricău* de s'ar afla pământ de vândut, dar' nu ne spui nici cum te chiamă, nici de unde ești? Pentru cine dar' să știricim? Astfel de hărtii fără cap scrise, le rupem.

Dlui *I. C.* în *Bundorf*. E nevrednic de a fi pomenit în foaie. Dă-ne dar' voce să-l trecem cu vederea.

D-sale *I. H.* în *Hunedoara*. Binevoește a trimite răspunsul D-tale tot foi în care a scris domnul cu care discuți. La noi nu are loc, căci neavând cetitorii noștri și corespondențele acelea, nu pot înțelege ce scrii.

Dlui *A. M. a. V.* în *T.* De ce ne scrii sub numele altuia și nu sub al D-tale? Nu-i frumos. Un lucru bun ca și cel dela D-voastră, noi îl scoatem la iveală și atunci când însuși cel-ce l-a pus la cale ni-l împărtășește. De ce nu am face-o.

D-sale *P. Fr.* în *Ț.* Fă rugare la direcție să-ți dea D-tale slujbă ca să ajuturi pe bătrânul, și poate îți va da, dar' de căutat n'o puteți căuta, numai dacă nenorocitul ar fi avut familie. Cu buna poți căpeta poate D-ta o slujbă. De altfel caută ce prescriu statutele societății (*Werk-ului*) și acolo afi mai acurate lămuriri.

D-sale *G. M.* în *Vrani*. Am primit. Pentru licenție întreabă la fibirău.

D-sale *N. M.* în *Șib.* Toate procesele de despărțire ce nu vor fi deslegate de oficiile bisericesti până la 1 Octomvrie vor fi date în seamă pentru purcedere mai departe, oficiilor civile.

Pentru redacție și editură răspunzător: **Ioan Ciontea.**
Proprietar: **T. Liviu Albini.**

LOTERIE.

Tragerea din 17 August n.

Budapesta: 4 83 49 17 44

Tragerea din 21 August n.

Sibiu: 15 42 24 88 73

Cărți mai noue.

Din „**Biblioteca pentru toți**“ edată de dl *Carol Müller* în București, au apărut până acum, afară de cei dintâi 10 numeri, (vezi „*Foia Poporului*“ nr. 27 și 28 din estan, și alții de mai nainte), — încă următoarele cărțile:

Nr. 11: „*Din tinerețe; Tatăl; Pipița și Mișu-Pisu; Mănunchiul*“, — nuvele de *André Theuriel*, valoros scriitor francez din zilele noastre; traducție de *Dumitru Stăncescu*. Nuvelele sunt de o deosebită gingășie și farmec. Te leagă prin puterea lor, cât nu te mai poți deslipi de ele până le-ai sfârșit de citit! Și traduse sunt foarte bine.

Nr. 12: „*Nuvele*“ de *Mihail Demetrescu*. Sunt numai 2 nuvele și de o valoare literară mai de a doua mână.

Mai nou! A apărut:

Nr. 13: „*Nuvele Romane*“ și „*Frica*“, sub titlul primă cuprinse fiind trei nuvele din Italia, din Roma și giur (de unde și numele), iar „*Frica*“ nuvelă din vremea războiului neatrării României, — de *Duliu Zamfirescu*. Nuvelele sunt bunicele.

Nr. 14 va fi: „*Antichitatea romană*“ descriere de obiceiuri și așezăminte de ale străvechilor Romani!

Fiecare volum e de câte 6—7 coale tipărit frumos și pe hârtie bună, costând numai câte 16 cr.

Fiindcă multe exemplare trimise de noi francate, s'au pierdut la postă, e dorit să se procure mai multe exemplare deodată, trimițându-se 20 cr. peste preț pentru expedarea lor recomandată.

Insemnăm aci că broșurile de sub numerii 1, 2, 4, 5, 7, 8, și 9, din „Biblioteca pentru toți“, au fost aprobate și recomandate și de ministrul școlilor de Țeara-Românească, ca bune de premii școlarelor și tinerimii peste tot!

*

Din „**Biblioteca de popularizare**“ a dl *Ralian și Ignat Samitca* în Craiova, au apărut următoarele broșurele:

Nr. 1. „*Nuvele Siberiene*“ de *V. Kozolenko*.

Nr. 2. „*Nuvele țerânești*“ de *Björnsterne Björnson*.

Nr. 3. „*Nuvele populare*“ de *Leo Tolstoj*.

Nr. 4. „*Schife*“ de *Jan Neruda*.

Nr. 5. „*Sase nuvele*“ de *I. P. Jacobsen* vestit scriitor din Danemarca, toți cinci numerii traduși de *I. Husar*.

Mai nou, eșite acum de sub tipar:

Nr. 6: „*Nuvele*“ de *H. Balzac* unul dintre cei mai puternici scriitori francezi! Despre nuvelele acestea însemnăm că sunt de tot frumoase și plăcute, mai ales a doua, cea dela urmă. Sunt traduse de *H. Sanielevici*.

Nr. 7. „*Din viața poporului*“, trei nuvele de *A. Swietohowschi*, bun scriitor polon, traduse de *I. Husar*. Nuvelele bune și bine traduse.

Nr. 8, va fi: „*Pe apă*“, descriere de călătorie de marele scriitor francez *Guy de Maupassant*.

Fiecare volumaș de 6—8 coale costă numai câte 16 cr.

Toate se pot ave dela „**Institutul Tipografic**“ din Sibiu.

ÎNȘTIINȚARE.

[2433] 3—4

„**Reuniunea femeilor române din Brașov**“ a înființat, după-cum se știe

UN INTERNAT,

cu scop de-a instrui fetele din clasa de mijloc a societății românești în menagiul casei, precum și în diferite lucruri de mână, ce cad în sfera unei bune econoame.

Reuniunea întreține și subvenționează acest „Internat“ cu o sumă considerabilă, numai ca să se poată primi fetele cu taxa cât se poate de scăzută.

În acest Internat se învață:

- a) a pregăti tot felul de mâncări;
- b) a spăla și a călca tot felul de albituri;
- c) a croi și a coase cu mașina tot felul de albituri și vestminte;
- d) a cultiva legumi, și
- e) reguli igienice.

Pentru completarea cunoștințelor câștigate în școală, s'a introdus și o școală de repetiție prevăzută în legile statului pentru copile dela 12—15 ani.

În această școală se va propune:

Limba română în	2 cursuri à 2 ore pe săptămână.
Limba maghiară	2 „ „ 2 „ „ „
Limba germană	2 „ „ 2 „ „ „
Aritmetica	2 „ „ 2 „ „ „
Istoria și Geografia	2 „ „ 2 „ „ „
Istoria naturală și fizică	2 „ „ 1 oră „ „
Religia	2 „ „ 1 „ „ „
Desemnul	1 curs „ 1 „ „ „
Scrierea	1 „ „ 1 „ „ „
Cântări	1 „ „ 1 „ „ „
Gimnastica	1 „ „ 1 „ „ „

În acest „Internat“ se primesc fetele române, care vor fi absolvat cel puțin 3 (trei) clase primare și vor fi implinit 12 ani.

Deoarece prin reorganizarea cea nouă a instrucțiunii numărul oarelor s'a înmulțit în mod considerabil, de aceea s'a statorit pentru completa întreținere și instrucțiune taxa de 14 fl. pe lună, plătită anticipativ.

Fetele orfane și sărace pot fi primite gratuit în „Internat“.

Fetele din Brașov, care vor voi să petreacă numai peste zi în „Internat“, plătesc pentru toată instrucțiunea și pentru prânz și ojină câte 10 fl. pe lună.

Deoarece numărul elevelor atât al celor cu plată, cât și al bursierelor este restrins, de aceea se invită părinții și tutorii a se însuși, respective a înainta petițiunile înzestrate cu testimoniu de paupertate și cu actul de botez la subscrisa presidentă până în 20 August st. v.

Primirea elevelor în „Internat“ se va face dela 25 August încolo.

La primire are să aducă fiecare elevă albiturile și vestmintele necesare, precum și așternutul de pat.

În legătură cu acest „Internat“, Reuniunea în anii trecuți a înființat și un „Orfelinat“ pentru fetele orfane și sărace dela 6—12 ani; aceste fete primesc întreținerea completă pe speșele reuniunii și sunt obligate a cerceta școalele române gr.-or. din loc.

Petițiunile pentru primire sunt a se adresa până în 20 August. st. v.

Informațiuni mai deaproape se pot primi dela presidentă reuniunii și dela actuarul acesteia.

Agnes Dușoiu,
presidentă.

Lazar Nastasi,
prof. gimn. și actuarul reuniunii.

A eșit de sub tipar:

HOMO SUM.

ROMAN

DE

GEORGE EBERS.

Prețul 1 fl. sau 2 lei 50 bani.

Institutul Tipografic în Sibiu.

Tocmai a apărut și se află de vânzare la librăria Institutului Tipografic în Sibiu:

CEȘTIUNEA NAȚIONALITĂȚILOR

ȘI

MODURILE SOLUȚIUNII SALE

ÎN

UNGARIA

DE

AUREL C. POPOVICI.

Prețul 50 cr v. a.

cu trimitere postală 55 cr. v. a.

Publicațiune.

Pentru liferarea de:

- a) Pâne de grâu curat;
- b) Franzele albe de lapte;
- c) Faină de grâu curat nr. 2 și 3;
- d) Carne de vită;
- e) Carne de vițel;
- f) Carne de oaie;
- g) Carne de porc și
- h) Unsoare de porc, toate de prima calitate, în scopul alimentării alor 150—160 elevi dela seminariul teol. pedag. gr.-or. rom. „Andreian“ din Sibiu, apoi

i) pentru provederea serviciului de pedel și servitori de casă;

l) pentru spălătul vestmintelor de pat, și

m) pentru spălătul albiturilor de corp ale acelorași elevi în anul școlar 1895/6, cu începere dela 1 Sept. a. c. st. v., prin aceasta se escrie concurs.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste pozițiuni, să-și înainteze ofertele în scris, respective să se insinue la subsemnatul până la 15/27 August a. c., de unde vor afla mai detaliat și condițiunile pentru încheierea contractului.

Sibiu, 1 August st. n. 1895.

[2392] 6—6

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

Lemne de foc.

Subscrisul Ioan M. Vulcu din Piața-superior, are de vândut metri cubici lemne pentru foc, în pădurea comunei anul-inferior (tractul Sebeș), și-i dă și e lipsă, și pe așteptare până în Noemvrie a. c. pe lângă obligații.

Prețul unui metru este, în tața locului cu 1 fl. 40 cr. și 2 cr. de car la jitari.

Doritorii de a cumpăra metri ori pe bani gata ori în așteptare au a se insinua la sus numitul domn.

[2464] 2—2

Ioan M. Vulcu.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

au apărut tocmai și se află de vânzare în librăria Institutului Tipografic T. Liviu Albini, Sibiu, strada Măcelarilor 21:

INDREPTAR PRACTIC
IN
ECONOMIA RURALĂ

compus de
cel 12 preoți întemnițați în Cluj.

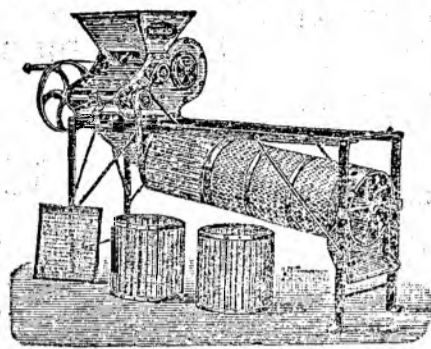
Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de
Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

➤ Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

Triere!

Triere!

Triere, sistemuri diferite

de calitate cea mai bună și solidă recomandă

CAROL F. JICKELI

Piața-mică 32. **SIBIU.** Piața-mică 32.

➤ Prețuri pe cerință. ➤ [2408] 3—6

Scrisorile se pot trimite și în limba română.

3 medalii de aur
15 de argint
12 diplome de
onoare și recu-
noștință.

Franz Joh. Kwizda.

de scutire

Prafurile Korneuburg

pentru nutrirea **VITELOR** ale lui **KWIZDA.**

Mijloc dietetic pentru cai, vite cornute și oi.

De 40 de ani se întrebuițează în cele mai multe grajduri, la lipsa de poftă de mâncare, mistuire rea, pentru îmbunătățirea laptelui și augmentarea laptelui dela vaci. [179] 12—40

Prețul unei cutii 1/1 70 cr., o cutie 1/2 35 cr.

Liferant al curții c. și r.
austro-ungare.

Liferant al curții reg.
române.

Să se observe bine
marca și să se
ceară exclusiv
fluidul de restitu-
țiune a lui
Kwizda.

Depositul principal:

Farmacia cercuală
Korneuburg l. Viena.

Se capătă în
toate farmaciile
și droguerile
din
Austro-Ungaria.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Arhiducele Iosif nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 80.000.

Depuneri fl. 800.000. Circulația anuală fl. 10,000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuesc momentan după sosirea comandei.

Direcțiunea institutului.

[759] 24—46

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Clădiri pe moșiile extravilane.

Dacă aruncăm privirea noastră în trecut, nu mai departe decât în veacul nostru cu vre-o câteva zeci de ani înainte, vom afla, că proprietatea, adevărat pământul, a trecut prin foarte multe schimbări.

Precum mare parte poporul plugar a fost sub sclăvia iobăgească, tot asemenea a fost încătușată și proprietatea. Poporul de rind n'a fost decât ziler, care a muncit în sudoarea feței sale mai mult pentru stăpâni, decât pentru dînsul și familie.

După-ce s'a șters jungul greu și rușinos al iobăgiei, poporul în marea sa bucurie și suprinde abia a putut grijii de proprietatea care legea 'i-o dăduse lui. Vechii stăpâni însă au folosit timpul ca cel puțin dacă au pierdut servitorii, cari îi aduc ca albinele miere pentru trântori, cel puțin să le dea o lovitură, luându-le și din proprietatea câtă o lucrase în timpul iobăgiei și câtă li-se cuvinea lor după încetarea aceleia. Dacă nu 'l-a putut ține în robie ca sclav, a dorit să-i dea cel puțin o lovitură luându-i proprietatea și lăsându-l despoiat de moșie.

Despărțirile urbariale, proporționarea și în urmă în unele locuri chiar și commasarea au fost tot atâtea ocazii bine venite, ca poporul să fie scurtat în proprietatea sa. Dacă ne-am pune să adunăm cu scrupulozitate datele, cu deosebire dela despărțirea urbarială, am afla adevărate jafuri, am afla crime cum s'a răpit fără temere de D-zeu și frică de legi proprietatea poporului. Așa s'a purces la despărțirea urbarială cu respectul legii, întocmai cum se face cu legea despre egala îndreptățire a naționalităților.

Poporul, care este vênjos și tare va trăi chiar ca ziler; dar' ce va fi de noi? Deci mai desbrăcăm-'l odată de proprietate, că trecând pământul și peste aceste regulări, s'a închis calea dela înstrăinarea de proprietăți. Aceasta a fost judecata și părerea, pe când se făceau regulări urbariale. Nu este deci mirare dacă a rămas poporul plugar, culturalmente lipsit de învățătură, de altă parte lipsit și de avere.

Calculul impilatorilor și socoteala lor n'a putut trece departe. Astăzi poporul ca omul setos aleargă la amândouă izvoarele: să se deștepte în cultură și să înainteze cumpărând moșii.

Apa curge, petrele rămân. Vechii stăpâni pe încet se răresc; dar' poporul stă neclătit. Nu numai, dar' în multe locuri a răscumpărat după multă sîrguință și păstrare cu preț foarte scump averile răpîte, cari astăzi le plătesc pe încet și le lucră cu fală.

Pe moșia, unde s'a îndeplinit regularea proprietăților prin commasare, poporul dorește a-și clădi casă și celelalte zidiri. În zilele trecute însă s'a făcut din partea unui comitat un regulament, în puterea căruia economii s'au plugarii să fie oprți a zidi pe pământurile extravilane (din afară de sat) și pe moșia care este mai mică de 20 jugere. Prin aceasta de nou s'ar restringe dreptul de-a dispune liber de proprietate.

Ministrul de agricultură însă, fiindcă regulamentul n'a corăspuns deplin cu legea din 1894 art. XII., nici nu 'l-a provăzut cu clausula aprobătoare.

Această hotărîre ministerială pentru plugarii nostri este foarte însemnată.

Când ministrul de agricultură a aflat de bine a nu consimți cu asemenea regulare, când nu 'și-a dat aprobarea sa a dat dovadă apriată: că proprietatea nu mai este sub sclăvia din vremile de tristă amintire.

Dacă afacerea aceasta o luăm la dezbateră din punctul de vedere al economiei raționale, adevărat după mintea sănătoasă, atunci aflăm, că împedcând clădirea pe pământurile extravilane, împedcăm înaintarea economiei.

Având economul proprietatea sa într'u întreg, dacă aceea este departe de sat, este întemeiată dorința ca să se așeze pe dînsa. Dacă voește să o lucre bine cu purtatul gunoiului, mergerea cu lucrătorii, adusul recoltei, toate îi răpesc din timp. Putendu-și face însă clădiri pentru sine ori familie pe o asemenea moșie, cruță din vreme și totodată o poate păzi și lucra mai cu multă ușurătate.

Dacă vorba este să spunem, că are oare și așezarea pe aceste moșii, unele pedeci, la aceasta putem răspunde ușor.

Părinții nu-și pot trimite copiii la școală, fiind departe de sat, de altă parte în Dumineci și sărbători pot lua mai cu greu parte la cultul d-zeesc și adunările comunale; dar' aceste toate se pot învinge prin voință.

Așezându-se economul cu vitele sale pe averile din afară, îndată poate lucra moșia mai înțelepțește, poate planta pomi, viie, poate mai ușor ține vitele în grajd, având nutrețul verde la îndemână. Vremea câtă o petrece cu drumurile, toată o poate folosi pentru lucrarea înțeleaptă a moșiei.

Ministrul față de regulamentul amintit totodată s'a declarat, că deloc nu poate servi de pedecă pentru clădiri, puținătatea proprietății. Fiecine poate clădi în cercul legilor după plac, fie proprietatea cât de mică.

Deci plugarii nostri, unde li s'ar face ceva greutate, să știe, că n'au drept diregătorii a-i împedca, numai să clădească după-cum dispun legile, adevărat case din material bun și sănătoase.

Din cele până aci zise se vede, că și astăzi avem oameni în diregătorii, cari nici nu pricep ce însemnează pentru plugar

moșia din apropiere. Având însă economii nostri dorință și voință, își pot folosi proprietatea așa, și după-cum le convine mai bine, numai să poată scoate din dînsa venit cât de mult. Numai așa va pute plăti la timp și termin dările multe și grele.

Cultivarea trifoiului încarnat.

(*Trifolium incarnatum.*)

De vr'o câțiva ani încoace la școalele de agricultură se fac experimente cu cultivarea trifoiului încarnat, ca să se afle cerințele pe lângă care poate da rod mai bun, și să răspunde oare îndestulitor osteneala?

Acest fel de trifoiu se face în fiecare pământ, dacă acela nu este de totului tot slab. Nu însă în pământul umed și unde este expus la ape. Trifoiul încarnat dă nutreț verde foarte bun, cu deosebire însă atunci, dacă se samănă toamna. Sămănatul de primăvară, după-cum s'a constatat, de loc nu este mulțumitor. Fiindcă planta este numai anuală și gingașă, sămănată primăvara o împedcă în dezvoltare frigul, seceta și mărăcinii.

Dacă se samănă toamna de vreme, crescînd întră pe iarnă cu fire și se înfrățeste și întufoșază. Primăvara apoi înaintea tuturor plantelor începe a crește și ne dă nutreț verde pentru vite. Sămănatul se face în August și Septemvrie pe miriște. Rădăcinile rămase în pământ din grâu sau săcară, pentru trifoiu dau un fel de gunoiu, în care crește mai iute și bogat.

Cosindu-se trifoiul încarnat, după dînsul îndată se poate sămăna: cucuruz, meu (mălaiu mărunt) mazărice, și alte plante de vară.

Acest trifoiu dacă iutră în iarnă mai întărit cu rădăcini bune și cade pe dînsul neauă îndestul, ca să nu-și strice gerul, dă cules foarte bun. Ca să-și putem avea așa, trebuie sămănat cu sămănatul. După experiențele făcute, pe un juger de pământ se sămăna 20 chlgr., prețul se schimbă între 60—75 cr. pentru fiecare chlgr.

Trifoiul încarnat se sămăna mai înainte totdeauna numai singur și nu cu alte plante. În unele locuri s'au făcut însă probe sămănându-se mestecat cu săcară, și a dat recoltă bună. Săcara, avînd înclinare mare la înfrățire, întufii șare, prin firele dese apără trifoiul mai slăbuț peste iarnă și primăvară contra gerului. Altă dobândă tot asemenea frumoasă avem din nutreț, căci și săcara sporește recolta. Se poștește însă ca săcara să fie mai rară. La 20 chlgr. trifoiu măsurăm 70—80 litre de săcară.

Trifoiul se cosește îndată-ce a început a înflori. Nu trebuie sămănat să se îmbetrănească. Între împregiurări favorabile se cosește pe la capătul lui Aprilie și jumătatea primă a lui Maiu.

Prețios este acest trifoiu, fiindcă scoate pe economi la nutreț verde foarte repede, chiar în timpul primăverii, când lipsa este foarte mare. Pământul, pe care se cultivă trifoiul încarnat, se îmbunătățește și plantele, cari îi urmează, află nutremânt în dînsul.

Plugarii nostri, mai ales unde nutrețul este plantă rentabilă, care răsplătește osteneala, pot cultiva acest trifoiu cu folos foarte îndestulitor.

Un lucru este constatat în economia câmpului: că cu cât se cultivă în pământuri mai multe plante, cu atât se sporesc izvoarele de venit. Cine știe exploata mai bine pământul, acela scoate din aaela mai bun și mai mult folos.

Facerea vinului din mere și pere.

(Urmare)

Voind a face vin din poame, acele se culeg totdeauna când sînt coapte, că numai așa au în măsură trebuincioasă părțile de lipsă pentru vin.

Merele vâratice se scutură când sînt deplin coapte. Cele tomnatice și iernatice se culeg cu mîna și se pun în grămăzi să stee câte 2—3 săptămîni, ca să se mai coacă, dar' se așează sub acoperiș, unde nu le ajunge ploaia sau arșița soarelui. Chiar pentru-că se pun să stee, nu este bine a le scutura, ca să se bătucească de pământ. Lovindu-se se mestecesc și locul lovit făcându-se vînet, trece foarte repede în putrejune.

Stînd poamele în grămăzi se coc mai bine și totodată perd o parte însemnată din acrimie, și primesc un gust plăcut și miros aromatic, care se transpune și în vinul făcut din acele mere ori pere.

Merele înainte ce s'ar zdrobi sau măcina, se aleg de-amăruntul. Fiecare măr putred se aruncă la o parte. Cele sănătoase se pun în coveți ori ciubere în apă curată. După-ce se spală și sînt curate, se macină ori zdrobesc. Alegerea și spălarea merelor este o trebuință neîncungiurată de lipsă, care dacă nu s'ar face, așa ar trece multe murdării și necurățeni în must, care ar strica chiar vinul. Nici un măr atacat de putrejune nu este iertat să fie zdrobit pentru vin.

Pentru măcinarea merelor și perelor sînt anumite mașini, cari chiar de aici din Sibiu se pot procura cu 20—22 tl. dela fabrica Rieger. Aceste mașini se pot procura și prin însoțire. Chiar și la facerea vinului din poame ar trebui ca economii să se însoțească.

Înainte de a se folosi mașinile acele se spală cât se poate de bine, apoi se pot trece prin dinsele mai întăiu mere mai vermoase sau pădurețe, ca prin acele să se spele rugina de pe dinții cari sfarmă poamele, aceste apoi se lapedă la o parte.

Deloc nu este bine ca rugina de pe mașini să treacă în mustul mînit pentru

vin, că pe acela îl poate strica. Regulând moara să se aibă grije ca să nu macine nici prea mari, nici prea mărunte. Măcinându-se prea mare nu poate eși la tescuire mustul destul de bine, ear' fiind făcute chiseliță, la tescuire trec în must drojdii prea multe.

Dacă mașinile de măcinat sînt întocmite așa, că se pot regula, atunci roatele după trebuințe se răresc. Când măcinăm mere mari se departă, când măcinăm mai mici se apropie. După părerea celor mai mulți fabricanți de vinuri de poame, este bine dacă măcinarea se face de două-ori, prima dată se răresc sulurile pe care se află roatele de măcinat; dar' a doua-oară să se apropie. Prin asemenea purcederi se poate scoate mai mult must din mere și pere. Dacă însă mașina nu s'ar putea regula în acest mod și n'ar putea măcina cu spor merele mai mari, cum sînt bunăoară cele boldănești: mai mari decât doi pumni puși laolaltă, sau ca globii cei mai mari dela popine (cugle), aceste trebuie tăiate în bucățele.

Pentru zdrobirea merelor se pot folosi și piulele sau troace (șeicile, valauē, halauē) cu care de regulă se zdrobesc și pisează merele pentru facerea oțetului.

Merele măcinate îndată se și storc prin teasc, apoi zama se așază în buți, unde prin ferbere se preface în must.

Pentru tescuire se pot întrebuița atât teascurile făcute anume pentru storsul vinului de struguri, oțetului, cât și cele prin cari se stoarce oleiul.

Măcinatura de mere nainte de a fi așezată în teasc, se pune într'o pînză rară, care s'a îndatinat a se folosi pentru saci.

Tescuitul de comun se face pe încetul, ca se poată curge zama cu rînd, numai gradat se apasă tot mai tare.

Unii recomandă a se tescui monturile stoarse (tescovina) încă odată, căci conțin o zamă mai dulce și puteroasă ca cea dintâi. Monturile stoarse se așează în buți sau ciubere, pe care se toarnă apă până le acopere, apoi după-ce stau așa cel mult 16—24 ore, se macină de nou și se tescuesc.

Zama așa dobîndită se toarnă cătră cealaltă în buți și se mestecă puțin.

Vasele în care se așează mustul cât și buțile trebuie să fie curate deplin, de aceea nainte de ce se folosesc se spală foarte bine cu apă ferbinte și puțin var. Unii folosesc la spălarea buților frunză de nuc ori ismă creață, care alungă gustul rîu și mucezeala de pe pereții buților. O bute atîta trebuie spălată, până cură din dînsa apa curată. Buțile cari nu s'au folosit mai multă vreme, trebuie să stee umplute cu apă 2—3 zile. După-ce s'a spălat cât se poate de curat, se afumă cu peatră pucioasă.

Aceasta se face așa, că topim într'un vâscior pucioasa, după-ce s'a topit tragem prin dînsa nișe fășii de pînză învechită.

Aceste se lasă să fie cam de o palmă de lungi și două degete late.

Aprinzîndu-se cîrpa muiată în pucioasă se anină pe un fir de drot în bute. După-ce s'a aprins punem astupușul s'au dopul pe gaura buți, reținem fumul în dînsa ca să poată străbate în pereții aceleia. Tot asemenea se grijesc și spală și buțile noue.

În pivnițe buțile se așează pe căpeticuri de lemne, ca să stee sus dela pământ, deoparte să nu se strice, de alta să nu străbată la vin ceva mucezeală.

Pivnițele trebuie să fie foarte curate, de aceea nu este iertat a ține în dinsele curechiu, pepeni murați, crastaveți ori legume, cari toate strică vinul. Ori-ce paie, fîn, scânduri muced, trebuie depărtate cu bună grije, că numai așa se poate păstra vinul bine.

Cele înșirate până aci ca povețe pentru facerea vinului din poamele amintite sînt lucruri mai ușoare, mai grea este însă întocmirea muțului. După experiențele făcute poamele de regulă conțin mai multă acreală și puțină dulceată. Deci trebuie așa întocmite s'au direse ca să dea un vin bun și gustos, suplinind ceea-ce lipsește.

Facerea vinului din poame ar fi un lucru de tot ușor, dacă n'ar trebui întocmit după anumite reguli, ca să aibă cerințele de lipsă vinului bun. Așa mustul dobîndit din miere trebuie mestecat cu apă și zăhar; dar' trebuie constatat odată prin anumite instrumente cuantitatea de zăhar și acrimie.

Vinul are lipsă de alcool, adică spirt, căci numai acela dă vinului făcut din poame tărie și trăinicie. După-cum s'a constatat din 100% de zăhar se produc 50% alcool.

Așa la mustul dobîndit din poame, odată trebuie mai mult, de altă-dată mai puțin zăhar. După-cum sînt de bune dîsele, ori după-cum voim noi să avem vinul, mai tare ori mai slab. Apa care se adauge la must mai mult servește pentru împușinarea acrimii, așa încât să nu rămîna decît 6—8 părți la mie.

Constatarea zăharului și acrimii din must poștește o anumită cunoștință. Numai prin examinarea exactă a mustului se poate direge așa, ca să ajungă a fi vin bun.

Cuantitatea zăharului se îndeplinește prin zăharometrul, un instrument care arată prin cifre cuantitatea zăharului. Adecă ne spune, câte procente de zăhar se află în o sulă de părți zamă.

Zăharo-metrul este provăzut și cu un termometru, care deodată ne arată și căldura mustului, care așa trebuie regulată ca să arete 14% R., dacă n'ar fi așa, atunci vasul cu mustul se așează într'un vas cu apă caldă. După-cum se cufundă zăharo-metrul, arată că în must câte procente de zăhar se află: 6, 8, 10. Constatarea zăharului este un lucru ușor; dar' nu tot așa și aflarea acrimii.

(Va urma.)

Stîrpirea brândușilor de toamnă.

(*Colchicum autumnale*.)

Această plantă veninoasă și stricăcioasă pentru vite, în unele locuri crește într'o mulțime, încât este o adevărată calamitate pentru livezi, lunci sau rituri și pășunile de toamnă.

Planta este stricăcioasă din două cauze: dacă se cosește în otavă strică mult aroma bună, de altă parte este stricăcioasă, dacă se face pe pășuni, unde o pasc vitele. Atât frunzele cât și florile brândușelor conțin mult colchicin, care ajungând în trupul animalelor, pentru acela sînt stricăcioase, ba adese-ori inveninându-l pot și peri.

Dacă se cosește în otavă, fiindcă se uscă perde din sucul veninos, nici nu o pot deosebi vitele așa ușor ca alte plante veninoase. Fiind vitele de o construcție mai tare înving nu numai inveninarea, ci se dedau cu diusele, încât nu se bagă de seamă îndată nici inveninarea.

Pe lângă toate acestea brândușile de toamnă se pot număra între cele mai stricăcioase plante și o burueană rea, care trebuie stîrpită.

Rădăcinile din cari cresc aceste brânduși au forma de cepe, și se află la 25—40 cm. adâncime dela suprafața pămîntului. Fiindcă se află atât de adînd și dacă se taie cotorul fragil de pe suprafața pămîntului, totuși nu se pot stîrpi, căci ceapa rămîne în pămînt, din care în anul viitor crește de nou altă plantă. Așa dacă cineva are voința a stîrpi brândușele, trebuie să-i scoată toate rădăcinile din pămînt.

În cele din urmă economii din Germania au inventat un băț, care la capătul din sus are un mănunchiu, prin care se poate apăsa în pămînt, la capătul din jos este ascuțit în forma unui stil. În partea aceasta este un aparat în formă de degete. Apăsând aparatul în pămînt, degetele stau închise. Întorcîndu-l ca să ajungă sub ceapa brândușilor, degetele se deschid și trăgînd în sus bățul prind cepele ca între unghii și le smulge afară din pămînt.

Cu acest instrument, mai ales după ploii, când pămîntul este mai moale, se pot stîrpi cu toată ușurătatea plantele aceste stricăcioase. De unde odată li-s'au scos rădăcinile, putem fi siguri, că nu vor mai crește.

Stîrpirea rocoinei sau mătăsei din trifoiu.

Sămînța din trifoiul cultivat în părțile transilvane este foarte căutată din partea neguțătorilor străini, mai ales din țările apusene, fiindcă în calitate este cu mult mai bună ca ceaaltă din alte țeri. De altă parte sămînța exportată din ținuturi mai reci în altele mai calde, produce și dă recoltă foarte îmbelșugată. De aici se poate înțelege exportul mai mare. De

cățiva ani încoace economii din Transilvania au câștigat foarte frumoase sume pentru sămînți. Această împregiurare servește ca un indemn economilor a cultiva cât se poate de multă sămînță de trifoiu. Cerința principală este, ca sămînța să fie curățită bine de mătăsa, dar' prin nici o mașină nu se poate curăți atât de bine ca să nu mai rămînă în dînsa rocoina. De aceea rocoina încă pe holda cu trifoiu trebuie să o stîrpi.

Mai ușor se stîrpește după un metod de nou inventat. Când se cosește trifoiul prima-dată petecul, cu rocoina se lasă necosit. Pe acesta se pune îndată după cosit gunoiu de cal de jumătate dospit într'o pătură de 10 cm., așa însă ca să nu rămînă găuri. Rocoina fiind o plantă fragedă, sub acest acoperiment se opărește; dar' trifoiul peste 10—14 zile își face cale prin gunoiu și crește foarte bogat.

Știri economice.

Scumpirea peilor. După-cum aflăm, peile lucrate au fost scumpite cu 20 fl. la sută. Fabricanții din Austria și Ungaria s'au înțeles cu toții, ca prețul să fie ridicat cu 20%. Motivele sînt, că peile nelucrate peste tot s'au ridicat în preț, de altă parte că exportul în cele din urmă s'a sporit. Din țările apusene vin neguțătorii și chiar fabricanții cari cumpără peile foarte bucuros și cu preț mai scump. Numai în zilele din urmă s'au exportat peste 20 mii pei lucrate. Adevărata cauză se explică ușor. În anii trecuți din lipsa de fîn și peste tot de nutreț s'au tăiat o mulțime de vite. Așa a scăzut numărul vitelor foarte tare. De unde a urmat, că astăzi se taie cu mult mai puține și prin urmare producerea peilor a scăzut. Această știre, pentru măcelarii, neguțătorii de pei nelucrate și economii nostri de vite, este bine să și-o însemneze, ca să se poată și dinșii acomoda la vinderea peilor.

Reformarea legii veterinare. Din întemplantarea ivită cu boala porcilor, ministrul de agricultură se ocupă serios, ca supravegherea vitelor din punctul de vedere sanitar să fie luată dela comitate și de totului să fie supusă în grija statului. Ministrul a încredințat rezultatul sanitar ca să se facă un memorandum, cu care să arete prin motive temeinice că veterinarii trebuie puși sub supravegherea statului. Îndată-ce memorandumul va fi pregătit, ministrul va substerne proiectul în dieta țerii.

Tîrg de poame. Reuniunea economică din Budapesta „Köstelek” va arangia sau întocmi în anul acesta un tîrg de poame, care se începe în 1 Septembrie anul curent și va ține până în iarnă. În acest timp reuniunea primește fără ceva plată mostre sau forme dela producători din poamele cari au de vîndut. Scopul este ca reuniunea să poată mijloci încheierea de tîrguri, așa poamele cari se expediază servesc numai de mostre pentru încheierea tîrgului. Poame mai fine și reuniunea primește pentru vînzare. Dacă dintre economii nostri ar avea cineva poame de vînzare, pot primi informări dela reuniunea mai sus numită, care este gata a sta spre serviciul publicului.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 125. Eu mult pătînesc de tusă și nu pot mânca. Ce fel de leac m'ar pute însănătoșa, ca să scap de acest morb.

Leulia 1895.

V. K.

Răspuns. Pentru tusă folosește: Ceai pregătit din flori de tei (*Tilia grandifolia*). Acesta are efect bun contra tusei învechite, flegmei din plămîni, gât și rărunchi. La pregătirea ceaiului să te folosești cu miere de albine. Ceaiul să-l folosești de 3-ori pe zi înainte de mîncare.

Întrebarea 126. Am un pîr oltoan, care crește foarte gras în tot anul, apoi colo de cu toamnă virfurile mlădițelor se uscă. Pe anul viitor car' crește și toamna ear' se uscă. Ce poate fi cauza?

Michail Bene

Răspuns. Așa ceva se întemplantă mai adese-ori cu perii, ba chiar și cu prunii. Este un fel de burete pîrăsit, care unde se încuibază face stricăciune ca peronospera pe viie. Îndată-ce vei vedea că frunzele primesc pete negre le culege și arde. Mlădițele le rîtuzește coala către toamnă cu 2—3 muguri mai în jos decît 'ți-se pare veștejeala sau uscătura. La rădăcinile pomului dacă ar fi pe deplin de vieată pune pămînt mai slab să nu fie prea gras.

Întrebarea 127. La noi islasul comunal este introdus în cartea funduară de „Gemeindegut”, noi voim a-l căștiga a fi introdus la dreptul urbarial. Ne rugăm și pentru neguțătorii nostri români a ne expune prețurile moderne ale marfelor, fiindcă sîntem copleșiți între Jidani.

Rachitova.

Nicolau Sim.

Răspuns. Întrebarea primă nu se poate înțelege. Se vede că voești ceva, dar' n'are înțeles. Cât pentru a doua întrebare, să vă spună cineva prețul mărfurilor este o dorință care e greu de implinit. Prețurile mărfurilor adese-ori este hotărit de împregiurări. Cu cât o comună este mai departe de orașe cu atîta costă mai mult prețul exportului, și cu atîta este silit neguțătorul a vinde marfa mai scumpă. N'aveți decît să vă creșteți neguștorii dintre fiii d-voastre, așa veți scăpa de Jidani.

Întrebarea 128. Ce aș.av. de făcut cu două jugere de pămînt, în care în anul 1893 a fost cucuruz. În 1894 a fost grâu, în care au răsărit multe burueni, în acest an ear' am sămînat grâu și a trebuit să plivesc 60 de zile la burueni. Acum nu știu ce ar fi mai bine să sămînt în acest pămînt. Unii îmi spun să sămînt ear' cucuruz, că săpîndu-se pămîntul per buruenile și mărăcinii, alții zic să sămînt mărăriche, ear' unii zic să-l las ogor. Pămîntul însă este destul de roditor.

Iesvini 1895.

Petru Cherliia, plugar.

Răspuns. După-cum se poate vedea pămîntul de sub întrebare este destul de bun, dacă n'ar fi așa nici mărăcinii n'ar avea nutreț să crească așa cu spor. Dacă ai lipsă de cucuruz va fi bine să-l sămînt cu de acela, că sub plantele de sapă se pot stîrpi mai ușor mărăcinii. Dacă însă ai avea lipsă de rit pentru nutreț, sămîntă trifoiu și mărăriche. Pămîntul încă din toamna aceasta va fi bine arat, ca frigul de iarnă să mai stîrpească mărăcinii sau buruienile. Îndrumarea cătă sămînța de trifoiu și mărăriche îți trebuie la 2 jugere, caută scrierile din „Economul” despre plantele de nutreț din acest an.

dă,

POSTA REDACȚIEI.

Dlui V. M. La întrebarea că îndatorat ești a plăti darea de drum ca învîțător, dacă plata îți este numai 200 fl., ai putut afla răspunsul în nr. 27 din „Economul”. Asemenea întrebări ne dau dovadă, că unii sînt leneși a ceti; dar' totuși ar voi să arete că cel puțin știu întreba! Butea goală sună tare.

Dlui I. Olariu. Față cu căsătoria civilă și papa cel unguresc, care voește a-și întocmi casă de cununie pe cheltucala d-voastre întoarceți-i spatele. Doar' nu vor sili să le cumpăreți d-voastre mobile, sînt în cărcime lavite și scaune, împrumute-le acelea.

Monografia comunei Orlat.

De
Romul Simu, învățător.
(Urmare.)

Marția, care e la mijloc între Paști și Rusalii, se numește «*Marția dintre tunuri*» și se prăsnuește cu nelucrare; asta ajută în contra trăsnetului.

În Joile dintre Paști și Rusalii femeile nu bat cu maiul, ca să nu bată gheața.

La *Rusalii* se dau cupe (ulcele), colăcel și la toartă se pune cununiță pentru sufletele morților.

La *Vertolomei* se învirtoașe grâul, atunci nu se lucră, că se zice: »Grâul are și el o sərbătoare și atunci încă să lucrî?»

La *Sânzuene* se fac cununi de sânzuene și se aruncă pe casă. Atunci se și udă oamenii.

Păliia (în 19 Iulie) încă o sərbază cu nelucrare, pentru-că ce te poate păli în acea zi, nu te poate nici-odată.

S. Ilie poartă trăsnetele. În această zi se tem mai mult de vreme tare.

La *Zina-Crucii* pe nemâncat se culeg prune, că-s bune de descântat și de bubă rea, cum și de durere de măsele.

La *Arhangheli* merg finii la nănași cu colac.

Trei zile înainte de lăsarea postului și trei în postul Crăciunului sînt »*Filipii*«. Se leagă foarfecile, ca să fie gadinile cu gurile încleștate când vin la vite.

La *Ignat* nu e bine să lucre omul; cui 'i-se fac atunci haine, acela se junghie în cuțite.

Vineri seara nu se toarce; nici pâne nu se face în acea zi.

Peșitul și nunta — cu vornicul, cu frații de mire, cu surorile de mireasă, cu huțele, cu oprirea la poarta miresei, cu cântarea acesteia, îmbrăcarea ei în haină albă când merge la cununie și cu vëlul (logedul) pe față, apoi îmbrăcarea unei rochii negre și a doua zi învëlitul, ear' pentru *cel mort* ținerea luminei; banul ce 'i-se pune în mână, umblarea celor din casă cu capul descoperit și alte nenumărate, sînt tot atâtea obiceiuri, care se observează și aici ca pretutindena.

Aceste sînt unele din multele obiceiuri ale poporului din această comună. Când s'ar scrie toate, ar eși de bună-seama o carte mărișoară. Unele însă chiar și din cele scrise aici nu se mai observă ca înainte-vreme, ci numai de unii.

35. Credințe deșerte.

Credințele și obiceiurile poporului din această comună, fiind ca pretutindena foarte multe, voi înșira numai câteva din ele. Dar' trebuie să mărturisesc, aceste sînt strîns legate de firea Românilor și formează pentru el o sfântă și puternică credință în sfîntă de cât ce este credința creștine.

Descântatul, căutarea norocului, facerea pe întors, credința în ursită ș. a., va mai trece multă apă pe Orlățel, până vor perde, măcar încâtva, din puterea lor cea mare.

Unele din ele sînt și foarte păgubitoare și potrivnice învățăturilor religiei noastre creștinești, ear' altele, fiind luate ca regulă de purtare, pentru scutire

de boale și primejdii, nu se pot socoti de cât bune.

Eată dar' vr'o câteva credințe:

Fata mare se nu mănca din poală nici pe uliță, că-și mănca norocul. Se nu mănca de pe mestecător, că nu se mai mărită. Se nu mănca doț de pâne că-și capetă bărbat gușat, urît. Se nu mănca torcend, că-și mănca sporul.

Când merge *mireasa* la cununie, se lasă descopciată și descinsă la iie, ca să poruncească ea bărbatului și ca să nască lesne.

Când es din biserică se nu se bage cumva cineva printre mire și mireasă, că apoi nu vor trăi laolaltă.

Pentru cei căsătoriți, ca să se aibă bine, se face cocă din un cop de făină, cernută de 9 ori prin dosul sitei, frământată cu ouă de porumbi și mîncată împreună, apoi se face traiul bun între ei.

Când *femeia e grea* se nu pună vre-o legătură pe după cap, ca să o dapene, că copilul are să fie cu buricul pe după cap.

Să nu dee cu piciorul în mătă sau în căne, că face copilul peros.

Se nu dee în acea stare apă la nime, . . se nu desculțe pe nime, . . . se nu-i treacă nime pe dinainte, . . . se nu svîrli cu floare în ea, . . . se nu-și pună floare în brâu, . . . se nu sufle în cuptorul de pâne, . . . se nu-și înoadă pletele, . . se nu se uite la nici un lucru urît cu mirare, . . . se nu mănca din măr început, . . . se nu fure ș. a. ș. a., la care, la toate se spun și cauzele.

Când se năcăjește femeia să nască : se pune pe masă, ca un cot de pânză nouă, pe ea un blid de făină de grâu cernută, un caer de lână, un zecer și sare. Aceste se țin 3 zile pe masă. Când se împlinesc 3 zile, se vede pe făină forma pistornicului. În timpul de 3 zile umblă ursitorile și dacă nu găsesc acest dar, ursesc ca nimic să n'aibă în vieață cel născut.

Pentru noul născut: de clanța ușii se se acate strămătură roșie, ca acesta să se spurce.

Mama se se spele pe mâni după-ce a scaldat pe copil și apoi se-i dee țîță . . . se nu-i facă dintăiu cămeșe din pânză nouă . . . se nu-l copere cu cărpa din cap . . . se nu pună troaca de scaldă cu gura la vale . . . se nu-i dee țîță cu mânil de aluat . . . se nu-i bată hainele cu maiul până la un an, . . . se nu arunce scaldă dacă înseară, . . se nu scoată cărpele afară în cele dintăiu 8 săptămâni, . . se nu se uite femeia la soare în 6 săptămâni, . . . când ese mama afară se pună pe copil ceva fer . . . când il duce la botez se-i pună pâne și sare . . . fașa copilului se aibă totdeauna legate în ea 3 fire de aiu, 3 de tămăie, 3 de grâu de primăvară, 3 de sare, 3 de sfîrmituri de pâne ș. a. de 9 feluri (și din casa copilului) că apoi nu se deoache, se nu apună soarele în hainele copilului . . . ș. a. m. d.

Când vede că copilul mic e *deochiat* il linge de 3 ori pe frunte și zice: fugi deochiu ferbinte că te-ajunge abor de părinte! Dela mine ai născut, delamîn' se-ți fie leacul! ș. a. ș. a.

Să nu dai aluatul că-ți mor stupii, — *să nu dai foc* că-ți fug stupii,

după sfințirea soarelui se : o palmă de din casă . . . . când merg, o palmă de țîrg vitele au să treacă peste porcilor sau peste o față de măr în pu-apoi se vînd curînd. rot în

Când se duc femei la mort se descopcie ca să nască lesne; delat omul mort, care a strîns avere, dacă nu 'i-se va tăia o sghiță de pâr și se se pună la grindă, se împrăstie averea.

Când pleacă feciorul la asentare se întorc toate vasele din casă, ca să nu fie asentat.

Cine e pe munte în ziua de Paști și nu are privilegiu a lua paști, ia un mugur în gură și e ca-și-când ar lua paști.

Aș putea înmulți cu miile credințele de tot felul, câte sînt prefăcute în natura locuitorilor de aici. Dar' cred că ajung deocamdată și atâtea, ca o întregire a acestei monografii.

36. Jocul, cântecele, chiuiturile, bocetele, poveștile, glumele.

Precum se deosebește Românul de alte nații prin portul, obiceiurile și credințele sale, așa se deosebește și prin jocul, cântecele, chiuiturile, bocetele, poveștile și glumele sale.

La veselie omului îi vine să joace, adecă la veselia inimii ia parte și trupul prin anumite mișcări și învîrtiri. La Crăciun, după cum am mai pomenit, este un joc călușeresc cu bâta și fără fete. Jocul cel mai obicinuit însă este: cel cu fete (femei), mai cu seamă cu două. El se face prin învîrtire iute spre stînga și după un timp spre dreapta; învîrtind femeile (fetele) și pe sub mână. Jocul se face în Dumineci și sərbători, cu deosebire la *cărcimă*, apoi la ospețe, în șezători și la alte veselii.

Dipla e care mișcă și înferbentă inima pentru joc. Diplași români nu sînt în comună; sînt însă zeci de *fluierași*, cari încă țin locul dipliei.

În joc de regulă se strigă sau se chiuște.

La ficiori, care nu strigă
Le zic fetele tîlpigă;
La ficiori, care nu joacă
Le zic fetele dirloagă!

Aceste strigături sînt multe, sînt nenumărate aici, și în ele se arată cu deosebire firea glumeață și totodată batjocuritoare (humoristică și satirică) a Românilor noștri.

În serile cele lungi de iarnă se spun *povești* cu Zmei și Bălauri, cu Făt-Frumos, cu Câmp-Haida-câmp, cu Fecior-Inflorit, cu Ileana-Cosînzana, cu Sfânta-Vinere, cu Sfarmă-Peatră, cu Strîmbă-Lemne, cu Pipăruș-Petru, cu Crai și Împerați, anume: cu Împăratul-Roșu, cu Împăratul-Verde ș. a.

Toate aceste sînt foarte frumoase și drăgălașe și nu te mai sature ale asculta.

Prin ele ni se aduce aminte, ca printr'un vis, de faptele vitejești ale strămoșilor noștri, care tăiau capetele bălaurilor, adecă ale dușmanilor lor și care în asemănare cu noi apar ca niște uriași; în ele se mai descriu și credințele și obiceiurile strămoșilor noștri, toate într'un chip atrăgător și prea plăcut.

(Va urma.)